

**Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів**

**Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою**

**ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:**

**Завідувач кафедри,
д.держ.упр., проф.**

_____ **Ігор ПРИХОДЬКО**

« ____ » _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему: Удосконалення організаційно-методичних аспектів обліку та
контролю виробничих запасів на підприємстві**

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Ступінь вищої освіти: Магістр

Здобувачка

Єлизавета ЧЕРКАСЬКА

Науковий керівник,

к.е.н., доцент

науковий ступінь, посада

Тетяна САВАНЧУК

Дніпро – 2023

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**Факультет:** Обліку і фінансів**Кафедра:** Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою**Освітньо-професійна програма:** «Облік і оподаткування»**Спеціальність:** 071 «Облік і оподаткування»**Ступінь вищої освіти:** Магістр**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Завідувач кафедри _____

« ____ » _____ 202_ р.

ЗАВДАННЯ**на кваліфікаційну роботу здобувачці вищої освіти другого
(магістерського) рівня****Черкаській Єлизаветі Вадимівні**

1. **Тема дипломної роботи** «Удосконалення організаційно-методичних аспектів обліку та контролю виробничих запасів на підприємстві»

керівник роботи Саванчук Тетяна Миколаївна, к.е.н.,затверджені наказом ДДАЕУ від « 30 » листопада _____ 2022 р. № 3412

2. **Термін подання здобувачем роботи** – 14 лютого 2023 року.

3. **Вихідні дані до роботи**

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Податковий кодекс України, Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулюванню собівартості продукції (робіт та послуг) сільськогосподарських підприємств, НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО 9 «Запаси», П(С)БО 16 «Витрати», річні звіти СТОВ «АгроМайстер», дані аналітичного та синтетичного обліку.

4. **Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розкрити).**

1. Теоретичні основи обліку і контролю виробничих запасів. 2. Проблемні аспекти обліку виробничих запасів та напрями його удосконалення в СТОВ «АгроМайстер». 3. Контроль виробничих запасів в СТОВ «АгроМайстер». 4. Висновки та пропозиції.

5 **Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень).**

Ознаки класифікації запасів за їх призначенням. Класифікація виробничих запасів. Основні завдання організації обліку і контролю виробничих запасів. Оцінка запасів за ПСБО 9. Основні нормативні документи для організації обліку виробничих запасів. Характеристика П(С)БО 9 «Запаси». Законодавче регулювання обліку і контролю запасів на сільськогосподарських підприємствах. Напрями діяльності на СТОВ «АгроМайстер».

Схема організаційної структури управління СТОВ «АгроМайстер». SWOT-аналіз СТОВ «АгроМайстер». Динаміка і структура земельного фонду СТОВ «АгроМайстер» за 2017 – 2021 рр. Первинна документація з обліку запасів в СТОВ «АгроМайстер». Основні форми первинної документації оприбуткування сировини та матеріалів у СТОВ «АгроМайстер». Екземпляри товарно-транспортної накладної на СТОВ «АгроМайстер». Основні завдання контролю запасів у СТОВ «АгроМайстер».

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні основи обліку і контролю виробничих запасів	15.01.2022	
2	Проблемні аспекти обліку виробничих запасів та напрями його удосконалення в СТОВ «АгроМайстер».	20.04.2022	
3	Контроль виробничих запасів в СТОВ «АгроМайстер».	10.09.2022	
4	Висновки і пропозиції	20.01.2023	
5	Список використаних джерел	02.02.2023	
6	Оформлення кваліфікаційної роботи	05.02.2023	

Здобувач _____ Єлизавета ЧЕРКАСЬКА
(підпис) (власне ім'я, прізвище)

Керівник роботи _____ Тетяна САВАНЧУК
(підпис) (власне ім'я, прізвище)

РЕФЕРАТ

Тема «Удосконалення організаційно-методичних аспектів обліку та контролю виробничих запасів на підприємстві»

Кваліфікаційна робота: 58 ст. основного тексту, 2 табл., 17 рис., 7 додатків, 50 літературних джерел.

Об'єктом дослідження є процес обліку та контролю виробничих запасів на підприємстві.

Метою роботи є дослідження шляхів удосконалення організаційно-методичних аспектів обліку та контролю виробничих запасів на підприємстві

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дослідження є діалектичний метод наукового пізнання економічних явищ і процесів. При вирішенні визначених у кваліфікаційній роботі завдань використано такі методи детального вивчення об'єкта дослідження: монографічний; метод аналізу і синтезу; асоціацій та аналогій; порівняльний метод; абстрактно-логічний; економіко-статистичний; SWOT-аналіз та інші.

Узагальнено та проаналізовано організаційно-методичні аспекти обліку та контролю виробничих запасів в СТОВ «АгроМайстер». Визначено шляхи удосконалення системи організації захисту комерційної таємниці на СТОВ «АгроМайстер».

Результати впроваджені в діяльність сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю „АгроМайстер” Дніпровського району Дніпропетровської області.

Ключові слова

ВИРОБНИЧІ ЗАПАСИ, ОБЛІК, КОНТРОЛЬ, УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ , ОЦІНКА, ЗАПАСИ

Key words

PRODUCTION INVENTORIES, ACCOUNTING, CONTROL, IMPROVEMENT OF PRODUCTION INVENTORY ACCOUNTING, EVALUATION, INVENTORIES

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	3
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ	10
1.1. Сутність, роль та класифікація виробничих запасів	10
1.2. Особливості оцінки виробничих запасів	17
1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку виробничих запасів	21
Висновки до першого розділу	26
РОЗДІЛ 2. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ТА НАПРЯМИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ В СТОВ «АГРОМАЙСТЕР»	27
2.1. Фінансово-економічна характеристика СТОВ «АгроМайстер»	27
2.2. Характеристика організації роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики СТОВ «АгроМайстер»	33
2.3. Методичне забезпечення дослідження організаційних аспектів та стану обліку в СТОВ «АгроМайстер»	36
2.4. Напрями удосконалення проблемних аспектів обліку виробничих запасів в СТОВ «АгроМайстер»	39
Висновки до другого розділу	41
РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В СТОВ «АГРОМАЙСТЕР»	43
3.1. Стан контролю виробничих запасів в СТОВ «АгроМайстер»	43
3.2. Шляхи удосконалення контролю виробничих запасів у СТОВ «АгроМайстер»	46

Висновки до третього розділу	49
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	53
ДОДАТКИ	58

ВСТУП

Актуальність теми. Виробничі запаси є одними з найбільших вагомих об'єктів на підприємствах. Їх використовують для задоволення потреб виробництва і вони грають важливу роль в господарюванні підприємства.

Найбільш питомим об'єктом на підприємстві є виробничі запаси, які ще й відображаються в бухгалтерському обліку, і тому вони є дуже важливими, без запасів неможлива діяльність підприємства.

Поточна господарська діяльність обслуговується запасами. Запаси входять в склад оборотних активів так як у них є властивість повністю споживатися або реалізовуватися протягом року.

На сьогодні існує велика кількість праць з приводу обліку і контролю виробничих запасів на підприємстві.

Вагомий внесок у дослідження проблеми удосконалення організаційно-методичних аспектів обліку та контролю виробничих запасів на підприємстві зробили такі вчені як : Ф.Ф. Бутинець, В.Д. Новодворський, А.А. Оглобін, Н.М.,Ткаченко, А.В. Горбунова, О.А. Андренко, М. Бойцова, О. Маханько, Я. Клищенко, Л.П. Кулаковська, Ю.В. Піча, К.О. Утенкова, Л.М. Чернелевський, Н.І. Беренда, С.Ф. Голов, В.М. Костюченко, І.В. Жолнер, В.В. Бабич, Л. Кіндрацька, О. Мурашко, Л. Терещенко, В. Швець та ін., О.А. Андренко, М. Бойцова, О. Маханько, Я. Клищенко, Л.П. Кулаковська, Ю.В. Піча, К.О. Утенкова, Л.М. Чернелевський, Н.І. Беренда та ін. вчені.

Але зараз все одно залишається багато питань так як у методологічних та організаційних аспектах обліку та контролю виробничих запасів наявні багато недоліків.

Мета і завдання дослідження. Метою є дослідження організації захисту комерційної таємниці на підприємстві та пошук шляхів її вдосконалення.

Для досягнення даної мети були поставлені такі завдання:

- розглянути теоретичні засади виробничих запасів;
- охарактеризувати особливості оцінки виробничих запасів;
- розглянути нормативно-правове забезпечення обліку виробничих запасів;
- надати фінансово-економічну характеристику підприємства;
- здійснити характеристику організації роботи бухгалтерської служби та оцінку базових засад облікової політики СТОВ «АгроМайстер»;
- розглянути методичне забезпечення дослідження організаційних аспектів та стану обліку на СТОВ «АгроМайстер»;
- визначити напрями удосконалення проблемних аспектів обліку виробничих запасів в СТОВ «АгроМайстер»;
- дослідити стан контролю виробничих запасів в СТОВ «АгроМайстер»;
- надати шляхи удосконалення контролю виробничих запасів в СТОВ «АгроМайстер»

Об'єктом дослідження є процес обліку та контролю виробничих запасів на підприємстві.

Предметом дослідження є удосконалення організаційно-методичних аспектів обліку та контролю виробничих запасів на підприємстві.

Методи дослідження. Методичною основою кваліфікаційного дослідження є діалектичний метод пізнання економічних явищ. Під час роботи було використано логічні й емпіричні методи пізнання, асоціації та аналогії, проведено SWOT-аналіз, а також методи порівняльного, факторного, економіко-математичного, статистичного, техніко-економічного аналізів. Пріоритетність використання того чи того методу визначалася конкретним завданням і поставленою метою.

Інформаційною базою є законодавчі та нормативно-правові документи України, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулюванню собівартості продукції сільськогосподарських підприємств,

дані бухгалтерського обліку, НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО 9 «Запаси», П(С)БО 16 «Витрати», план рахунків бухгалтерського обліку, методичні рекомендації, Податковий кодекс України, монографії, статті та інші наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів, інтернет-ресурси.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в розробці шляхів удосконалення організаційно-методичних аспектів обліку та контролю виробничих запасів на підприємстві, а саме:

удосконалено:

- організаційні аспекти облікового процесу, шляхом обґрунтування необхідності запровадження на підприємстві графіку документообігу та розпорядчої документації, щодо норм витрачання запасів;

- контрольний процес на підприємстві шляхом виділення основних аспектів здійснення внутрішньогосподарської перевірки стану та використання виробничих запасів у СТОВ «АгроМайстер»;

набуло подальшого розвитку:

- групування нормативних актів щодо обліку і контролю запасів на сільськогосподарських підприємствах за чотирма рівнями нормативного регулювання, з зазначенням конкретного їх переліку, що відноситься до кожного рівня;

- узагальнення завдань внутрішньогосподарського контролю виробничих запасів, що дозволило визначити основні етапи здійснення контролю запасів у розрізі процесів господарської діяльності.

Апробація результатів роботи.

Основні теоретичні положення і практичні результати кваліфікаційного дослідження доповідались та обговорювались на XIII Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи» 27-28 жовтня 2022 року. Дніпро: ДДАЕУ, 2022. 55- 57с.,

Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і

пропозицій, додатків, списку використаних джерел, що нараховує 50 найменувань, містить 2 таблиць, 17 рисунків, 7 додатків. Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 59 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

1.1. Сутність, роль та класифікація виробничих запасів

Ефективність функціонування підприємства полягає в тому наскільки раціонально воно використовує ресурси. Більшу частину наявних ресурсів на підприємстві складають матеріальні ресурси. Виробничі запаси, тобто оборотні активи в матеріальній формі завжди повинні бути наявні на підприємстві щоб підтримувати виробництво продукції на потрібному рівні. У багатьох учасників господарських відносин виробничі запаси є частиною які являють собою як матеріальні ресурси так і активи. Вони мають великий вплив на фінансовий стан підприємства та результат господарської діяльності із-за того що посідають важливе місце у складі його майна та структурі виробничих витрат. Виробничі запаси грають важливу роль у виробничому процесі підприємства та потребують фінансування, тобто великих інвестицій. Також запаси завжди повністю переносять свою вартість на ту продукцію, яка була виготовлена.

Перш за все потрібно в'яснити сутність виробничих запасів.

Термін «запаси» з'явився тоді коли було введено у дію положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Перед цим цей термін називали по різному: виробничими ресурсами, предметами праці, матеріальними ресурсами, товарно-матеріальними цінностями. Деякі автори називали запаси господарськими засобами та ділили їх на предмети праці та засоби праці, інші ж, на противагу, називали «виробничими ресурсами» де поєднували трудові та матеріальні ресурси.

У науковій літературі не зазначено однозначного тлумачення поняття саме «виробничі запаси» тож відбувається багато дискусій з приводу цього питання. Навіть у П(С)БО це не наведено, тож широко застосовують поняття

«запаси».

В «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» [11] передбачена додаткова стаття «виробничі запаси», у якій вказується вартість за сировину, основні та допоміжні матеріали, паливо, напівфабрикати, запасні частини та все інше, що призначене для використання підприємством під час операційного циклу.

Основні засади про запаси наведено у П(С)БО №9 «Запаси» [34] та М(С)БО № 2 «Запаси» [22], тож розглянемо трактування запасів у відповідності з ними (рис.1.1):

Рис.1.1. Категорія відповідно до П(С)БО № 9 та М(С)БО № 2 [34,22].

Отже, тлумачення поняття «запаси» є тотожним у національних та міжнародних стандартах так як національні положення беруть свій початок з міжнародних.

Деякі автори , які вивчали дане питання, дають інше тлумачення.

Так, Ткаченко Н.М. зазначає, що: «запаси – це оборотні активи у

матеріальній формі, які знаходяться у власності підприємства та здійснюють його функціонування і будуть застосовані, як очікується, протягом одного операційного циклу» [43].

На відміну від Ткаченко Н.М., Горбунова А.В. вказує, що: «До складу виробничих запасів відноситься вся продукція виробничо-технічного призначення...вироби народного споживання та інші товари, що очікують на вступ у процес виробничого або особистого споживання» [9].

Новодворський В.Д. зазначає, що: «під виробничими ресурсами розуміється сума складових ресурсів основних фондів, а також матеріальних і трудових ресурсів» [25].

З точки зору Оглобіна А.А. запаси це: «оплачені споживачами сировина, матеріали, покупні напівфабрикати, які ще не поступили у виробничий процес» [26].

Бутинець Ф.Ф. трактує по іншому і вважає за запаси це: «всі матеріали та ...матеріальні цінності... наявні на підприємстві; частина оборотних засобів на підприємстві, які ще не були залучені у процес створення виробів...» [7].

Проаналізувавши погляди науковців, можна дійти висновку, що тлумачення запасів є дуже різноманітним.

Від правильності організації того як зберігаються та використовуються виробничі запаси залежить прибутковість підприємства та постійність виробництва. Якщо їх раціонально використовувати то це призведе до того що знизиться собівартість продукції, яка виробляється і на ціни, а отже це збільшить прибуток підприємства. Запаси є матеріальною основою сфери виробництва.

Кожне підприємство індивідуально визначає склад своїх запасів так як це залежить від роду його діяльності.

Для того щоб розуміти як правильно організувати облік запасів то потрібно з'ясувати їх класифікацію тож переглянемо загальну систему класифікації виробничих запасів з приводу їх ознак, яка наведена на рис. 1.2.

Рис.1.2.Ознаки класифікації запасів за їх призначенням.

Основна класифікація запасів наведена в «План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» тому вважаємо, що необхідно звернути увагу на об'єкти, які обліковуються на рахунку 20 «Виробничі запаси» [28]:

- 201 «Сировина і матеріали»;
- 202 «Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби»;
- 203 «Паливо»;
- 204 «Тара і тарні матеріали»;
- 205 «Будівельні матеріали»;
- 206 «Матеріали передані в обробку»;
- 207 «Запасні частини»;
- 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення»;
- 209 «Інші матеріали»;

Підприємства використовують запаси по різному, деякі серед них можуть використовуватися повністю, інші ж змінювати або не змінювати форму. Тобто дуже важливо зробити їх класифікацію тому що це все може

впливати на ефективність того як використовують запаси та на саме підприємство. Класифікація виробничих запасів наведена на рис.1.3.

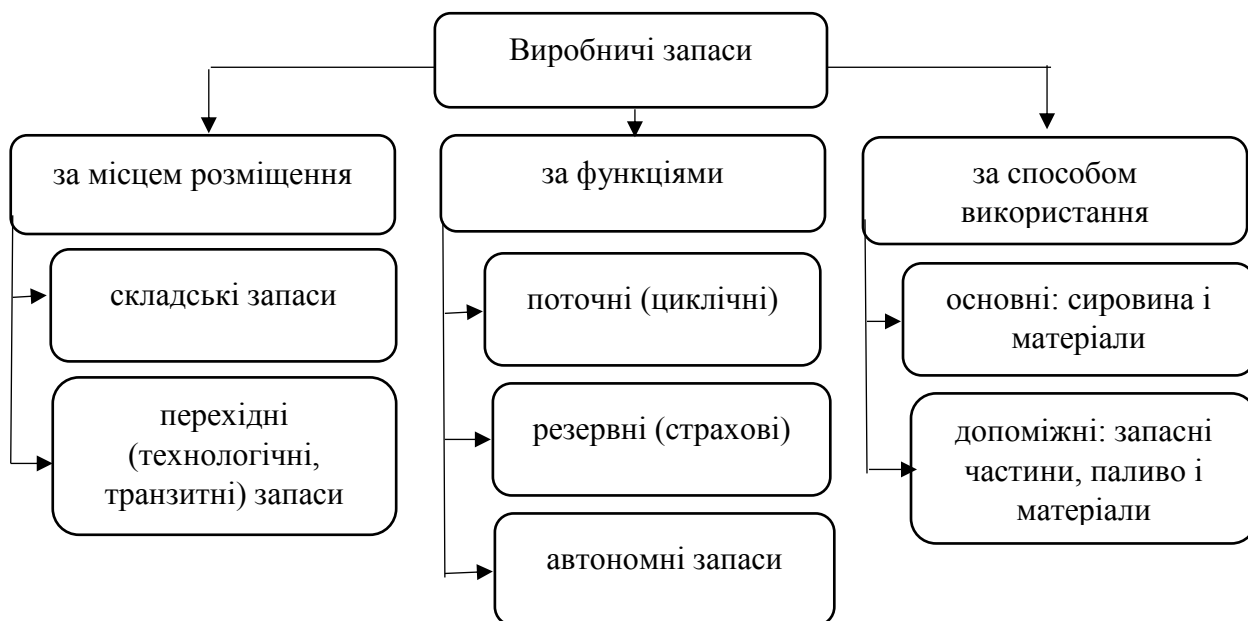

Рис.1.3.Класифікація виробничих запасів

Відповідно до класифікації, яка представлена на рис. 1.3. вона виконує основні завдання обліку і контролю виробничих запасів (рис. 1.4).

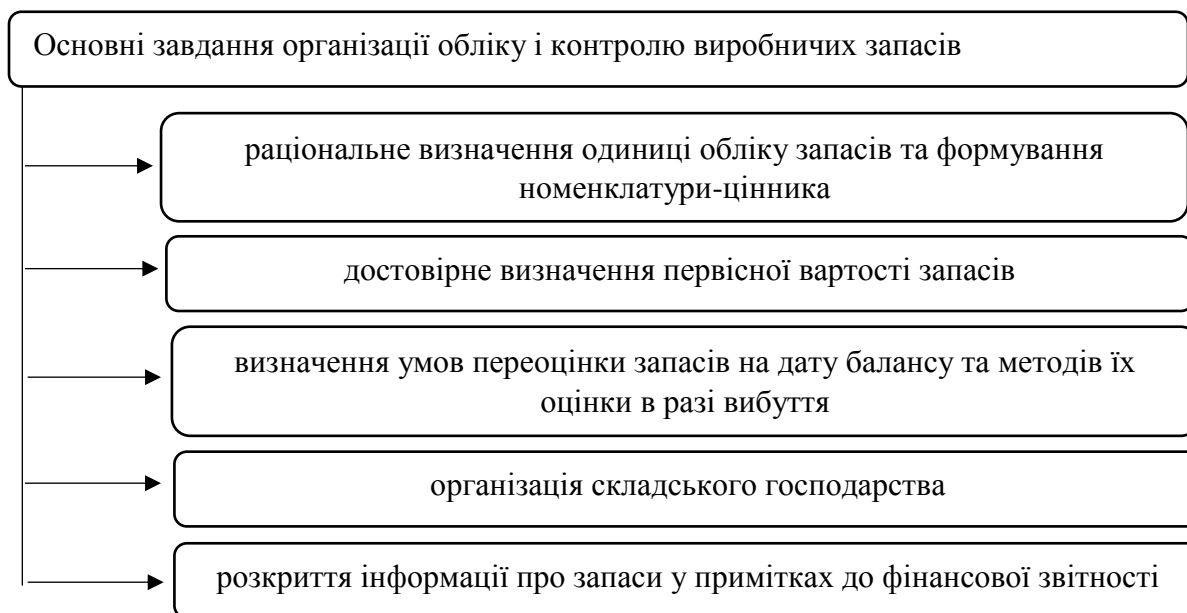

Рис 1.4. Основні завдання організації обліку і контролю виробничих запасів

Поділивши запаси за ознаками ми можемо навести таку загальну їх

класифікацію [14]:

а) За причиною виникнення та призначенням:

1) сезонні (їх використовують коли вони потрібні в сезонному виробництві, тобто в деякі періоди виробничого циклу);

2) перманентні (постійні) (запаси, які потребуються для того щоб підтримувати безперервний процес у виготовленні продукції, є дуже потрібними для кожного з циклів виробництва).

б) За вартісними показниками:

1) висока вартість;

2) середня вартість;

3) низька вартість.

в) За місцезнаходженням на підприємстві:

1) на складах(зберігають у складських приміщеннях);

2) у процесі виробництва(запаси, які знаходяться у процесі обробки);

3) у дорозі (були відвантаженими постачальниками, але ще не прибули на склади).

г) За відношенням до балансу:

1) балансові (власність підприємства, відображаються у балансі);

2) позабалансові (не є власністю підприємства, а знаходяться на ньому через певні причини, є відображеними на позабалансових рахунках).

д) За кількісною ознакою

1) надлишкові (які виявилися надлишковими на підприємстві);

2) обмежені (їх на підприємстві обмежена кількість, можуть мати високу ціну).

е) За ступенем ліквідності:

1) ліквідні (легко та швидко можуть перетворюватися у грошові кошти без істотних втрат первісної вартості);

2) неліквідні (не можуть легко та швидко перетворюватися в грошові кошти без істотних втрат первісної вартості).

є) За походженням:

1) первинні (запаси, які знаходяться на підприємстві і їх не потрібно обробляти);

2) вторинні (вироби і матеріали, які можуть повторно використовуватися у виробництві, тобто відходи продукції та виробництва).

ж) За сферою використання :

1) в сфері виробництва (наявні запаси в процесі виробництва);

2) в сфері обігу (наявні запаси у сфері обігу);

3) в невиробничій сфері (запаси, які не використовують у виробництві).

з) За складом та структурою:

1) виробничі запаси (засоби праці та предмети праці) (сировини запаси, основні та допоміжні матеріали, паливо, тара, запчастини, МШП);

2) товарні запаси (продукти праці) (товари, в сфері обігу та продукція в дорозі);

3) запаси незавершеного виробництва (предмети праці) (частина продукції, яка не змогла пройти всі стадії обробки і яку не прийняв відділ технічного контролю);

4) запаси готової продукції (продукти праці) (завершена продукція, яку прийняв відділ технічного контролю, і яка перебуває на складах).

Така класифікація запроваджена на підприємствах на території України але на кожному підприємстві може бути своя назва певного виробничого запасу. Це залежить від того, що в кожному регіоні може бути своя специфічна вимова, а також самі працівники не завжди є компетентними та не можуть коректно та правильно зробити класифікацію [28].

Отже, для підприємства є дуже важливим наявність виробничих запасів так як вони потрібні для того щоб підтримувати виробництво продукції на відповідному рівні. Виробничі запаси справляють великий вплив на фінансовий стан підприємства та результат його господарської діяльності із-за того що посідають важливе місце у складі його майна та структурі виробничих витрат. Кожне підприємство індивідуально визначає склад своїх запасів так як це залежить від роду його діяльності.

1.2. Особливості оцінки виробничих запасів

Для того, щоб запаси можна було зарахувати на підприємство то спочатку потрібно зробити їх оцінку. Це все у майбутньому може впливати на прибуток підприємства.

У відповідності до П(С)БО 9 запаси відображаються за найменшою оцінкою для того, щоб ця оцінка була об'єктивною і тому вибирають або первісну вартість або чисту вартість реалізації (рис.1.5).

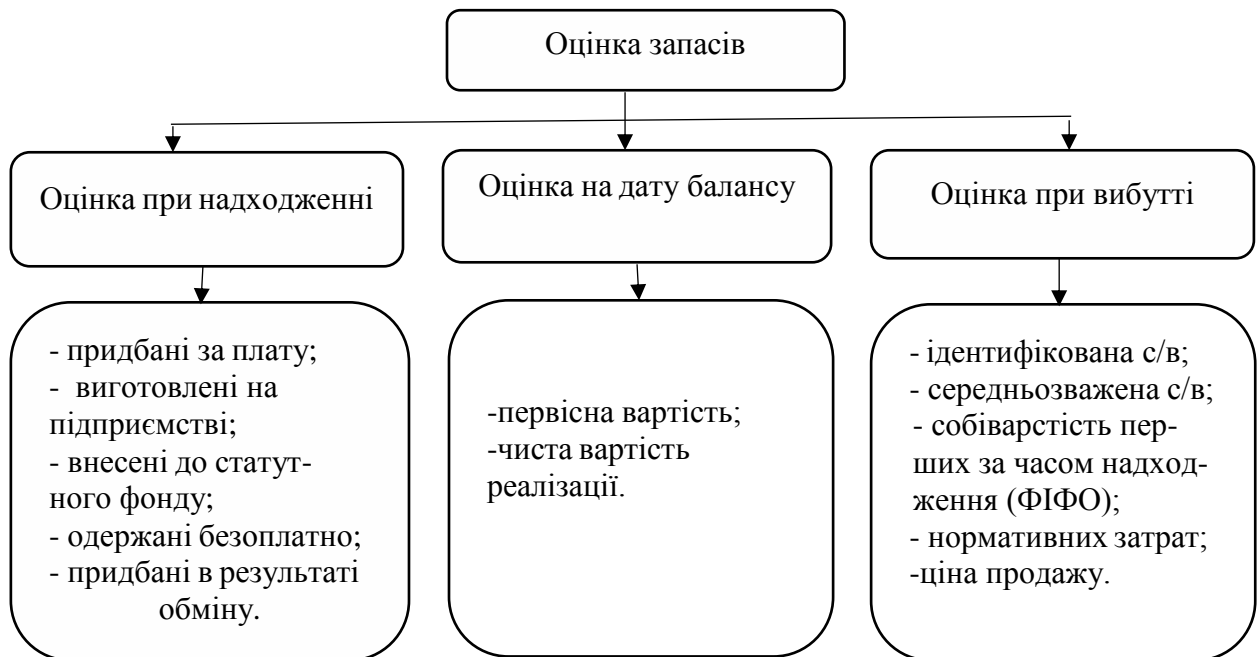

Рис. 1.5. Оцінка запасів за ПСБО 9 [34]

Зараховують на баланс запаси за первісною вартістю коли купляють, отримують або виготовляють. Від того, яким способом вони зараховуються на підприємство то первісна вартість може мінятися та відрізнятися. Є декілька способів за допомогою яких формується така вартість. Розглянемо способи за допомогою яких формується така вартість. Одним з таких способів є коли визначають вартість при купівлі запасів. Первісна вартість запасів, які придбали включає в себе такі витрати [34] :

а) суму, яку сплачують у відповідності з договором який уклали з постачальником або продавцем без непрямих податків;

- б) мито;
- в) суму непрямих податків, які пов'язані із їх покупкою але в майбутньому не буде їх відшкодування підприємству;
- г) ТЗВ (витрати на транспортування, доставку запасів до місць де їх зберігають, витрати понесені за страхуванням замовлень, витрати понесені з приводу сортування, фасовки або покращення запасів);
- д) інші витрати, які були понесені у зв'язку з купівлею запасів та процесами за допомогою яких запаси були доведені до стану придатному для того щоб їх можна було використовувати на підприємстві.

У відповідності з П(С)БО 9 «Запаси» [34] до первісної вартості не включають такі витрати: «понаднормові втрати і нестачі запасів; фінансові витрати; витрати на збут; загальногосподарські та інші подібні витрати... не пов'язані з придбанням і доставкою запасів...».

Витрати, які пов'язані з покупкою запасів повинні враховувати курсові різниці. Курсові різниці утворюються коли здійснюють валютні операції при купівлі матеріальних цінностей. Якщо відбувається негативна курсова різниця то потрібно збільшити фактичні витрати при купівлі запасів, а якщо позитивна курсова різниця то потрібно зменшити вартість запасів, які було придбано.

Відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» передбачено такі способи за допомогою яких здійснюється оцінка запасів при вибутті: «ідентифікованої собівартості відповідної одиниці виробничих запасів; середньозваженої собівартості; собівартості перших за часом надходження виробничих запасів (ФІФО); нормативних затрат; ціни продажу» [34].

Розглянемо як використовується кожен з цих методів оцінки запасів при вибутті.

Для тих виробничих запасів, які використовують для того щоб обслуговувати спеціальні заклади та проекти, а також ті, які не можуть замінювати один одного використовують метод ідентифікованої собівартості. За цим методом ведеться індивідуальний облік з приводу кожного виду

запасів. Цей метод зручно використовувати коли наявна невелика номенклатура матеріалів.

Перевагами цього методу є те, можна краще оцінювати прибуток коли реалізують фізично однакові запаси .

Недоліками є те, що бухгалтеру буде складно обліковувати деякі одиниці товарів та потрібно прискіпливо визначати, які саме матеріали було списано в звітному місяці; однакові запаси обліковують по різній вартості.

За методом середньозваженої собівартості визначають середню ціну коли ця ціна є різною і за нею потім списують собівартість запасів. Цей метод є дуже поширеним. Спочатку визначають ціну одиниць запасів на початку звітного періоду та ціну одиниць запасів, які купували за звітного періоду, потім сума їх добутоків (кількість та вартість) ділять на кількість запасів, так ми і отримуємо середньозважену собівартість одиниці запасів в кінці періоду.

Перевагами цього методу є те, що немає необхідності перекваліфіковувати кадри; враховує протягом звітного періоду всі ціни запасів; простий та зручний у використанні; можна об'єктивно оцінити рух запасів на підприємстві, а от недоліками є те, що собівартість запасів, які вибули з підприємства пов'язана з коливанням цін наприкінці місяця.

Оцінка виробничих запасів за цінами продажу використовується на підприємствах які займаються роздрібною торгівлею середнього відсотку торгової націнки на товари. Такий метод використовується коли наявна велика номенклатура товарів з одним і ти ж самим рівнем торгової націнки.

Перевагами цього методу є те, що для нього не потрібні громіздкі та детальні розрахунки та він є зручним для того щоб застосовувати у роздрібній торгівлі, а ось недоліками є те, що в балансі відображають ціну товарів з вирахуванням нереалізованої торгової оцінки, що відхиляється від реальної вартості .

Згідно з П(С)БО 9 «Запаси» метод FIFO заснований на тому, що «цінності застосовуються у тій послідовності, у якій вони приходили на

підприємство. При цьому вартість залишків цінностей на кінець звітного місяця розраховується за собівартістю останніх за часом надходження цінностей» [34] тобто ті запаси які першими прийшли на підприємство то першими і покидають його.

Переваги методу FIFO : за допомогою такою оцінки можливо приблизитися до реальної вартості запасів; цінності, які можуть швидко зіпсуватися швидко вибувають з підприємства і це допомагає уникати збитків; можна регулювати фінансовий результат, а недоліками є: сильне завищення прибутку коли зростають ціни і це в свою чергу сприятиме тому, що зросте податок на прибуток.

Метод нормативних витрат використовується при серійному промисловому виробництві. За цього методу запаси оцінюють за нормативною собівартістю. Ця собівартість враховує суму нормативних витрат на одиницю запасу. Такі витрати підприємство планує, перевіряє і змінює. При використанні методу нормативних витрат якщо стається така ситуація, що списані запаси та фактичні залишки не співпадають з тим рівнем, який є нормативним то норми витрат коригуються за допомогою інвентаризації.

Перевагами цього методу є те, що його можна використовувати підприємствам у яких складна технологія або є сезонність виробництва; створюється інформаційна база системи управління.

Недоліками методу нормативних витрат є: складність механізму за допомогою якого включають запаси до собівартості продукції; в деяких ситуаціях може ускладнити облік та підвищити його трудомісткість.

Підприємство самостійно обирає спосіб за яким оцінює виробничі запаси в залежності від своїх потреб але воно повинне дотримуватися таких умов:

- а) для виробничих запасів, які мають одне призначення і використання то можна застосовувати тільки один метод;
- б) за ідентифікованою собівартістю оцінюють запаси які призначені

для спеціальних замовлень чи проектів;

в) виробничі запаси, які не можна замінити один одним оцінюють за допомогою ідентифікованої собівартості.

Підприємство в наказі про облікову політику повинно вказати метод за яким обліковується вибуття запасів.

Отже, зараховують на баланс запаси за первісною вартістю коли купляють, отримують або виготовляють. Також є різні методи за допомогою яких здійснюють оцінку виробничих запасів, при тому кожен метод має свої як переваги так і недоліки і тому підприємству важливо його правильно обрати у відповідності зі своїми потребами. Ще потрібно зробити аналіз запасів які вибувають так як це має вплив на собівартість і в майбутньому на прибуток і робити систематичну перевірку запасів для того щоб відображалась їх реальна вартість.

1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку виробничих запасів

Облік виробничих запасів на підприємстві має велику кількість нюансів і особливостей . У законодавчій базі наявна велика кількість документів, які регламентують як вести бухгалтерський облік виробничих запасів та як відображати про них інформацію.

Основне завдання нормативно-правового регулювання обліку в Україні –це визначити єдині правила його ведення для всіх. Порядок того як потрібно вести бухгалтерський облік виробничих запасів на підприємствах регулюють багато нормативно-правових документів, за допомогою яких:

- забезпечується те, що підприємства дотримуються єдиних правил з приводу того як ведеться бухгалтерський облік і захищаються користувачі інформації з обліку;

- забезпечується достовірність і повнота даних для того щоб задовольнити інформаційні потреби користувачів.

Для правильної організації бухгалтерського обліку виробничих запасів потрібно використовувати нормативні документи які представлені на рис.1.6.

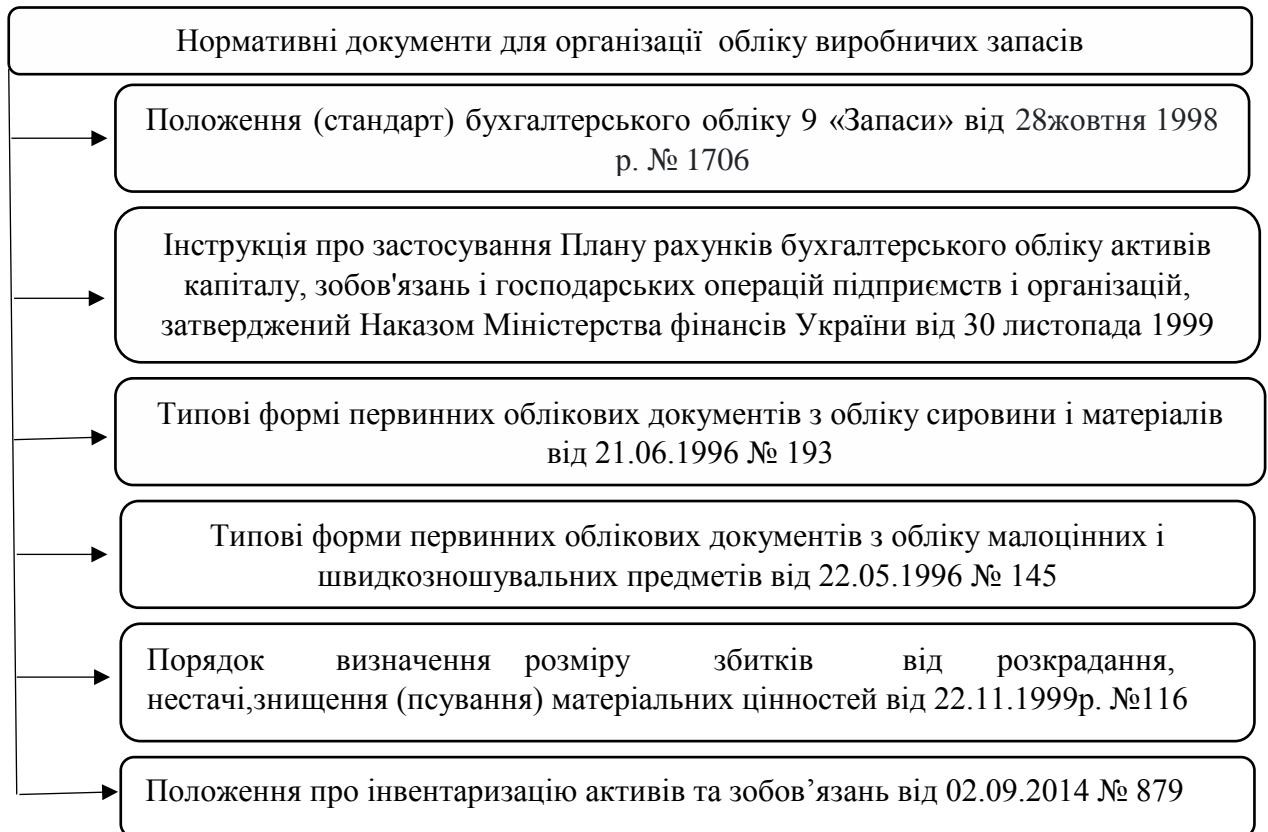

Рис.1.6. Основні нормативні документи для організації обліку виробничих запасів

Базою бухгалтерського обліку є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність». У ньому визначено правові засади з регулювання, проведення бухгалтерського обліку та як складати фінансову звітність в Україні. Цей закон має вплив на юридичні особи та суб'єкти підприємницької діяльності. Відповідно до нього фінансова звітність та бухгалтерський облік засновані на таких принципах як: «обачність; повне висвітлення; автономність; безперервність; нарахування та відповідність доходів та витрат; превалювання сутності над формою; історична собівартість; єдиний грошовий вимірник; періодичність» [36].

П(С)БО 9 «Запаси» [34] визначає та розкриває у фінансовій звітності аспекти методологічних засад за допомогою яких формуються в

бухгалтерському обліку інформація про товарно-виробничі запаси (рис.1.7.).

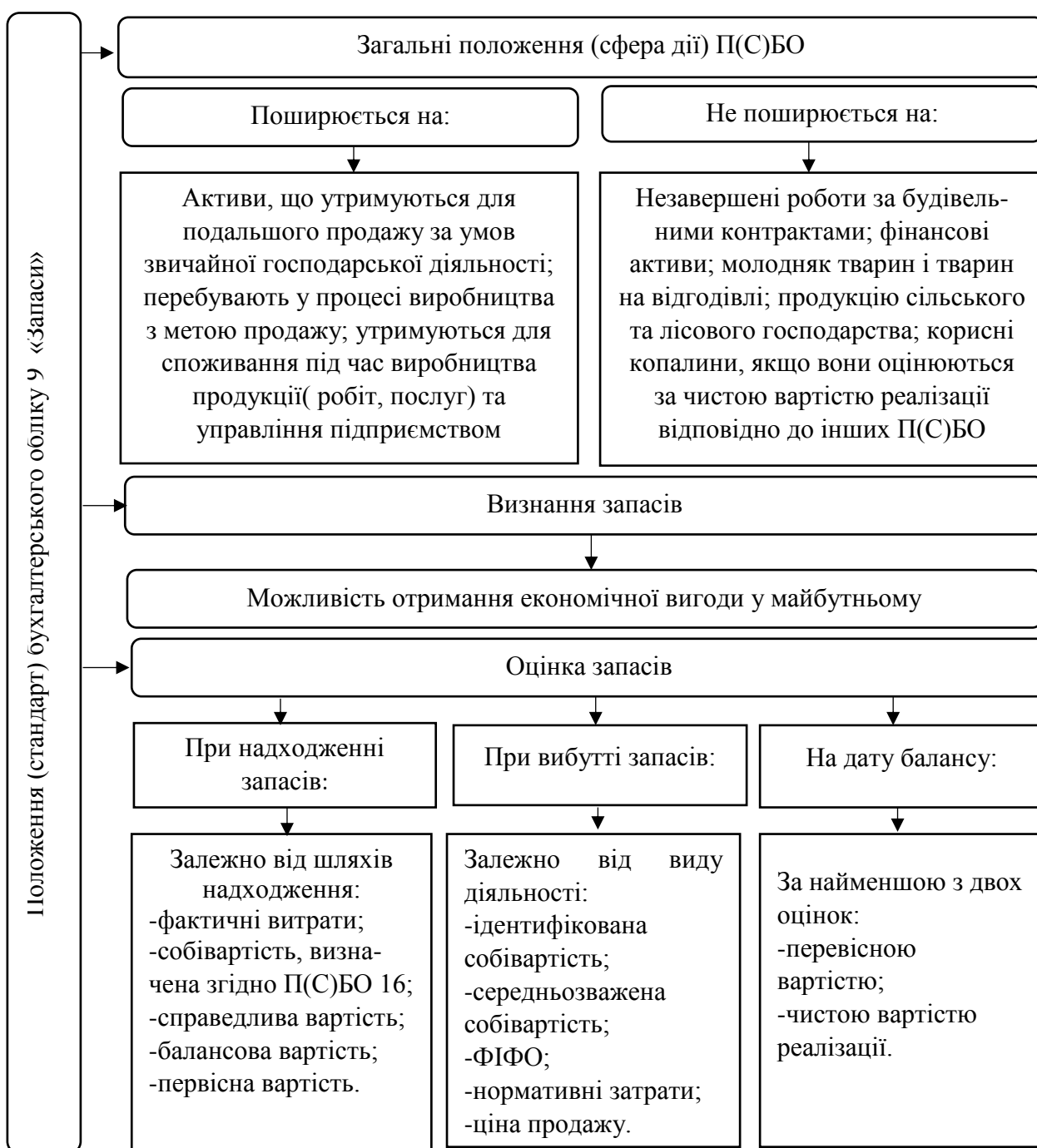

Рис.1.7. Характеристика П(С)БО 9 «Запаси»

Державну політику з приводу бухгалтерського обліку і України проводить Національний банк України, Державне казначейство України, Міністерство фінансів України це ще проводиться іншими центральними

органами виконавчої влади у межах повноважень, які передбачені законодавством. Фінансовий облік цінностей проводиться великою кількістю суб'єктів. Розглянемо чотири рівні законодавчого регулювання обліку і контролю запасів на сільськогосподарських підприємствах, які представлені на рис.1.8.

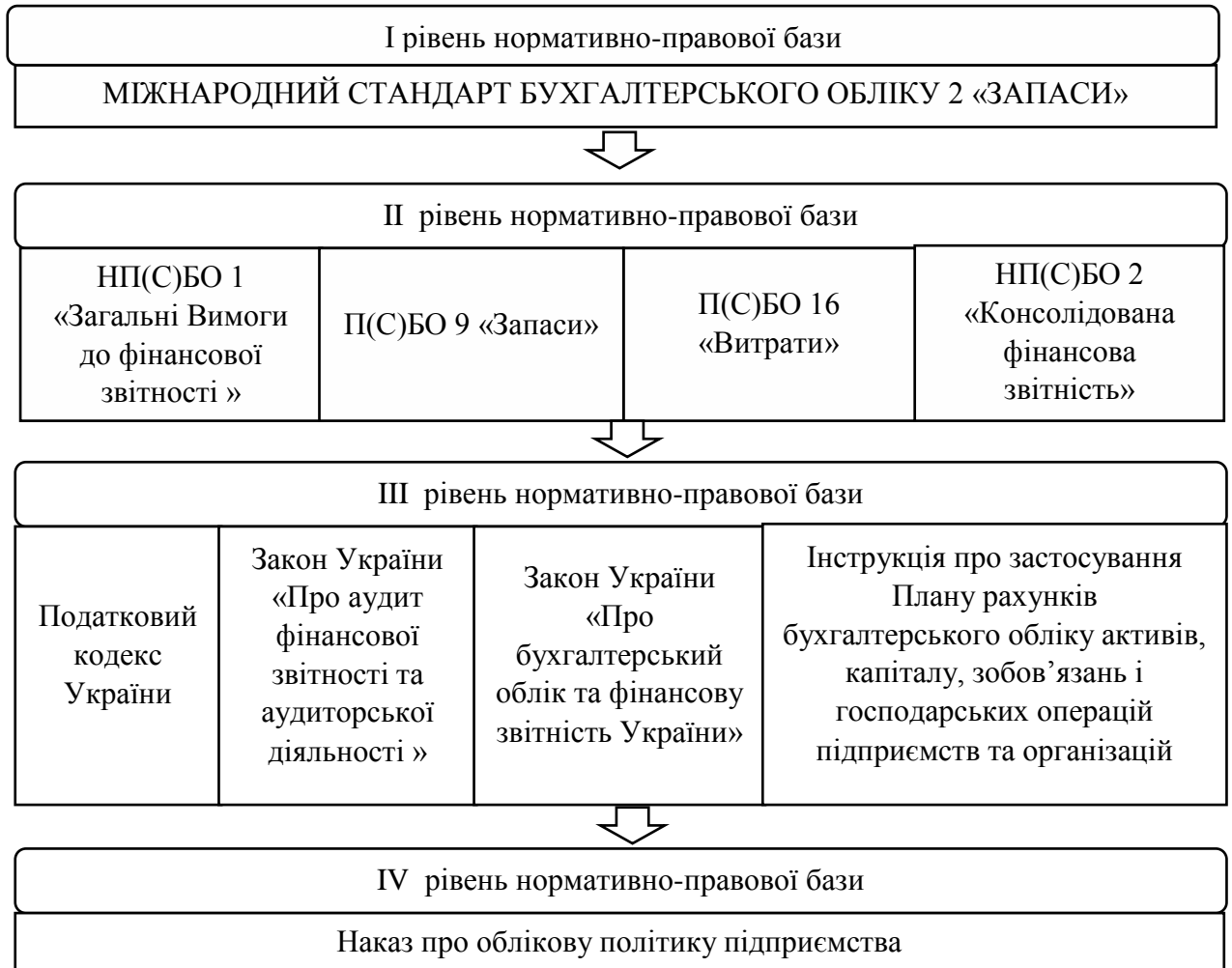

Рис 1.8. Законодавче регулювання обліку і контролю запасів на сільськогосподарських підприємствах

На першому рівні законодавчого регулювання здійснюється визнання та оцінка цінностей коли їх купують та використовують на підприємствах в Україні, які застосовуються міжнародними стандартами що потрібні для того щоб вести облік та складати фінансову звітність.

На другому рівні- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [20] : «визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і

розкриття її елементів, зокрема під час формування інформації про виробничі запаси». Його доповнення є в П(С)БО 9 «Запаси» [34] та П(С)БО 16 «Витрати» [32], в яких знаходяться методологічні засади з формування обліку, інформація про цінності, здійснюється регулювання обліку та оцінки на підприємствах та операцій, які взаємопов'язані з рухом цінностей.

Третій рівень являє у собі Податковий кодекс України [30], у якому визначається порядок за допомогою якого здійснюється оподаткування податку на додану вартість коли цінності надходять або вибувають з підприємства, встановлюються обмеження з приводу матеріальних цінностей, вірніше щодо їх включення до витрат коли розраховують базу оподаткування податком на прибуток. За допомогою Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [36] регулюються правові засади з приводу організування, ведення та складання звітності, порядок в якому оформлюють первинні документи та реєстри обліку, також там вказані зобов'язання підприємств коли вони здійснюють інвентаризацію.

Четвертий рівень використовують для того щоб правильно проводити фінансовий облік та контроль на підприємствах. Основний документ-«Наказ про облікову політику підприємства» в якому наявні методи, процедури і принципи які використовують для того щоб організувати систему фінансового обліку витрат. В обліковій стратегії встановлюють спосіб з допомогою якого здійснюється облік одиночних дій, у ній відображають як підприємство веде свій бухгалтерський облік та як це контролює.

Отже, опрацювавши всі нормативно-правові документи, за допомогою яких забезпечується регламентація фінансового обліку та контролю виробничих запасів в Україні можна прийти висновку, що за допомогою них регулюється багато організаційних та методичних питань. Також основним завданням нормативно-правового регулювання обліку в Україні є визначення єдиних правил його ведення для всіх.

Висновки до першого розділу

1. Виробничі запаси постійно повинні бути наявними на підприємстві щоб підтримувати виробництво на достатньому рівні. Від правильності організації того як зберігаються та використовуються виробничі запаси залежить прибутковість підприємства та постійність виробництва. Якщо їх раціонально використовувати то це призведе до того що знизиться собівартість продукції, яка виробляється і на ціни, а отже це збільшить прибуток підприємства. Запаси є матеріальною основою сфери виробництва. Кожне підприємство індивідуально визначає склад своїх запасів так як це залежить від роду його діяльності.

2. Основні ж засади про запаси наведено у П(С)БО №9 «Запаси» та М(С)БО № 2 «Запаси». Зараховують на баланс запаси за первісною вартістю коли купляють, отримують або виготовляють.

3. В П(С)БО 9 «Запаси» наведено способи якими здійснюється оцінка запасів при вибутті. Кожен з цих методів має свої як переваги так і недоліки і тому підприємство має об'єктивно оцінити та вибрати необхідний метод у відповідності до своїх потреб.

4. За допомогою нормативно-правових документів регулюється багато організаційних та методичних питань. Також основним завданням нормативно-правового регулювання обліку в Україні є визначення єдиних правил його ведення для всіх.

РОЗДІЛ 2. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ТА НАПЯМИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ В СТОВ «АГРОМАЙСТЕР»

2.1. Фінансово-економічна характеристика СТОВ «АгроМайстер»

Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «АгроМайстер» є юридичною особою, тобто у нього є кругла печатка, штамп, товарний знак, відокремлене майно, бланк з реквізитами, основні та оборотні засоби, самостійний баланс, рахунки в банках та може укладати різні угоди на території України від власної особи

СТОВ «АгроМайстер» має право здійснювати господарську діяльність і несе відповідальність згідно з своїми обов'язками.

Товариство функціонує на принципах самофінансування і самоокуповування, повного господарського розрахунку, гарантує соціальний розвиток та спонукає робітників за рахунок накопичених засобів, також несе повну відповідальність за результати своєї господарської діяльності і виконує зобов'язання перед бюджетом, банками, постачальниками, споживачами, трудовим колективом згідно чинному законодавству.

Також самостійно планує свою діяльність, визначаючи собі перспективи розвитку, звертаючи увагу на попит на продукцію, роботи, та послуги і на необхідності забезпечення виробничого та соціального розвитку підприємства.

СТОВ «АгроМайстер» функціонує на таких засадах:

- рівноправність сторін, інакше кажучи партнерські відносини між посередником, виробником та споживачами продукції. Тобто є вибір між контрагентами;
- оперативність, тобто динамічність, мобільність та своєчасність втілення завдань постачальницько-збутової діяльності;

- обслуговування контрагентів, в сенсі діяльність, яка впливає з потреб надання їм комплексу послуг;
- комерційні засади діяльності, інакше кажучи ділова активність для того щоб отримати посереднику достатній прибуток;
- договірні засади взаємовідносин із контрагентами.

СТОВ «АгроМайстер» засновано 15 січня 2004 року. Місце розташування товариства: Дніпропетровська обл., Дніпровський район, с.Калинівка, вул. Калинова, 47 В.

Очолює товариство Похвальний Володимир Вікторович, який з Похвальною Тетяною Леонідівною є власниками.

Джерелом формування майна товариства є грошові та майнові внески учасників; отримання доходу від реалізації продукції, послуг і інших видів господарської діяльності; доходи від цінних паперів; кредити банків, та інше.

Головною метою з якою було створено товариство є отримання прибутку за допомогою задоволення потреб підприємств та жителів у товарах та послугах, які воно надає.

На момент створення підприємства воно, згідно Статуту, мало Статутний фонд у розмірі 110 000 гривень, поділений на 2 частки. Похвальний Володимир Вікторович вніс у статутний капітал 66 000 ₴ (60%), а Похвальна Тетяна Леонідівна 44 000 ₴ (40%).

У СТОВ «АгроМайстер» є такі напрями діяльності: (рис.2.1.)

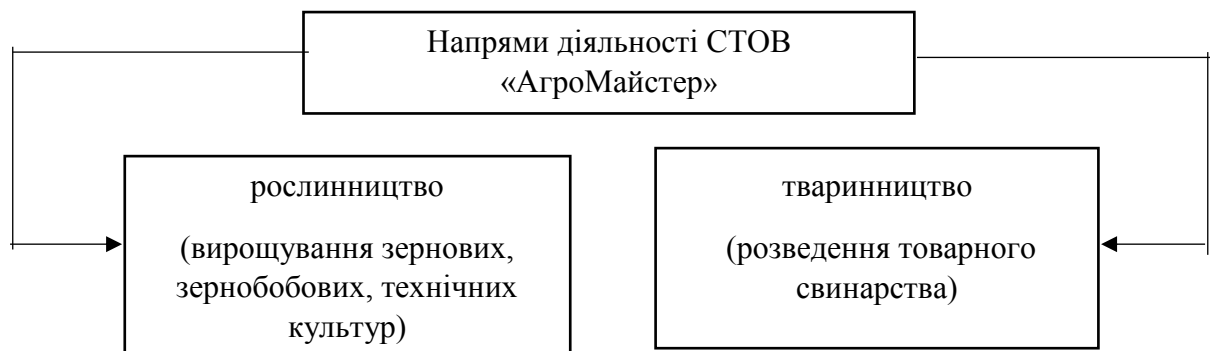

Рис 2.1. Напрями діяльності на СТОВ «АгроМайстер»

Товариство займається такими видами діяльності як: вирощуванням

зернових культур (окрім рису), бобових культур та насіння олійних культур; розведенням свиней; допоміжною діяльністю у рослинництві; виробництвом м'яса; виробництвом продуктів борошномельної та круп'яної промисловості; оптовою торгівлею зерном, насінням та кормами для тварин; оптовою торгівлею живими тваринами; неспеціалізованою оптовою торгівлею; розведенням овець і кіз.

Система оподаткування : єдиний податок 4 групи. Середньорічна кількість працівників:60 осіб, в тому числі в бухгалтерії 5 осіб.

Відповідно до Рис.2.2. діюча організаційна структура на підприємстві є лінійно-функціональною. На чолі стоїть директор, який займається координацією діяльності всього товариства. Він займається всіма питаннями поточної діяльності СТОВ «АгроМайстер».

Рис.2.2. Схема організаційної структури управління СТОВ «АгроМайстер»

Кожен структурний підрозділ СТОВ «АгроМайстер» виконує свої конкретні завдання і всі вони працюють заради збільшення прибутку підприємства.

Для того щоб оцінити функціонування СТОВ «АгроМайстер» пропонуємо провести SWOT-аналіз. Тобто проаналізувати сильні та слабкі сторони підприємства. Виявлено можливості побудови стратегії, обґрунтовані отриманими результатами та можливостями цієї зовнішньої середовища. Дані SWOT-аналізу наведено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

SWOT-аналіз СТОВ «АгроМайстер»

Сильні сторони	Недоліки
<ul style="list-style-type: none"> -грамотне керівництво підприємством; -хороша репутація серед конкурентів; -володіння повним циклом від виробництва до продаж; -земельні ресурси; -надійні постачальники; -сприятливі для виробництва природні умови; -досвідчені працівники; -постійні канали реалізації продукції 	<ul style="list-style-type: none"> -недостатня кількість працівників; -багато застарілого обладнання, яке потребує модернізації; -висока зоотехнічна окупність тварин; -високі затрати праці у тваринництві та рослинництві; -відсутність служби із забезпечення фінансово-економічної безпеки.
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> -розширення виробництва; -можливість співпраці з зарубіжними партнерами; -підвищення продуктивності тварин та врожаю; -вдосконалення кормової бази; -вирощування більш прибуткових сільськогосподарських культур 	<ul style="list-style-type: none"> -посилення конкуренції; -вплив покупця на вартість товару; -залежність вартості товару від валюти країни; -зміни в законодавстві; -підвищення цін на ресурси; -погіршення кредитної політики; -зниження попиту на продукцію.

В результаті проведеного SWOT-аналізу у СТОВ «АгроМайстер» було визначено порівняльні переваги, можливості розвитку, сильні сторони, загрози та недоліки.

Динаміку і структуру земельного фонду СТОВ «АгроМайстер» подано в таблиці 2.1.

Таблиця 2.2

Динаміка і структура земельного фонду СТОВ «АгроМайстер» за 2017 – 2021 рр.

Угіддя	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2021 р. у % до 2017 р.
	Площа,га	Площа,га	Площа,га	Площа,га	Площа,га	
Всього с-г угідь	2500	2500	2500	2500	2500	100,0
із них: рілля	2500	2500	2500	2500	2500	100,0

Аналізуючи таблицю 2.2, можна зробити висновок, що структура земельних угідь підприємства за останні п'ять років не змінилась.

Для аналізу майна та капіталу на СТОВ «АгроМайстер» потрібно скористатися даними форми № 1 «Баланс».

Відповідно до додатку А «Оцінка майна та капіталу СТОВ «АгроМайстер» 2017-2021 рр., тис. грн» відбувається ріст майнового потенціалу товариства, що означає зростання всього підприємства. Зростання основних засобів за 5 років відбулося на 287,38%, а оборотних активів на 223,78%. Також на підприємстві збільшилися запаси на 249,73%, що є дуже добре так як запаси є значною часткою оборотних активів. Власний капітал теж має тенденцію до збільшення. Отже, за даними таблиці 2.2 можна зробити висновок, що відбувається ріст власного капіталу і це свідчить про ефективну діяльність підприємства.

Щоб визначити наявність, рух та стан основних засобів потрібно скористатися даними форми № 1 «Баланс» та формою №5 «Примітки до фінансової звітності».

Відповідно до додатку Б «Оцінка руху та функціонального стану основних засобів СТОВ «АгроМайстер» за 2017-2021 рр.» відбувається збільшення темпів річного приросту основних засобів на 547,74%, це значить що підприємство добре забезпечене потрібними активами. Коефіцієнт зносу має змінний характер та на початку року збільшився за 5 років на 2,42%, а на кінець року зменшився на 0,69% і це є позитивною динамікою. Хоча

коефіцієнт придатності має тенденцію до зменшення і це погано сказується на підприємстві.

Щоб провести аналіз фінансових результатів товариства то потрібно скористатися Звітом про фінансові результати (форма №2).

Аналізуючи додаток В «Фінансові результати діяльності СТОВ «АгроМайстер» можна прийти до висновку, що чистий дохід має тенденцію до збільшення на 219,20%, тобто підприємство здійснює свою діяльність ефективно.

Щоб оцінити фінансову стійкість СТОВ «АгроМайстер» потрібно скористатися даними форми № 1 «Баланс».

Відповідно до додатку Д «Оцінка фінансової стійкості СТОВ «АгроМайстер» за 2017-2021 рр.» майже всі показники, крім коефіцієнту довгострокового залучення позикових коштів (має тенденцію до збільшення) та коефіцієнту довгострокового залучення позикових коштів (постійно коливається), знаходяться в межах норми. Показники стану оборотних активів такі як коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів збільшився за 5 років на 227,44 %, коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів збільшився на 101,63, а ось коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів то збільшувався то зменшувався. Якщо аналізувати показники стану основного капіталу то вони мали тенденцію до збільшення.

Для оцінки ліквідності , платоспроможності та оборотності оборотних активів потрібно скористатися інформацією з форми № 1 «Баланс».

Відповідно до додатку Е «Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів» високоліквідні активи зросли на 121,02%, середньоліквідні на 357,74%, а низьколіквідні на 206,08%. Отже, підприємство може швидко переводить активи в готівку без втрачання своєї вартості. Коефіцієнт загальної платоспроможності має тенденцію до збільшення на 131,19% ,а ось коефіцієнт абсолютної ліквідності має негативну тенденцію і показує, що підприємство погано справляється з покриттям поточної заборгованості. Показники оборотності оборотних

активів знаходяться в межах норми.

Для оцінки ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів потрібно скористатися інформацією з форм № 1 «Баланс» та формою №2 «Звіт про фінансові результати».

У додатку Ж «Оцінка ділової активності СТОВ «АгроМайстер» за 2017-2021 рр.» ми бачимо що коефіцієнти обертання капіталу мають тенденцію до збільшення, що свідчить про кількість оборотів капіталу та про прискорення оборотності активів та пасивів.

Відповідно до додатку З «Комплексна (рейтингова) оцінка фінансового стану» то підприємство знаходиться на високому рівні .

Отже, в результаті проведеного SWOT-аналізу на СТОВ «АгроМайстер» було визначено порівняльні переваги, можливості розвитку, сильні сторони, загрози та недоліки. В цілому підприємство функціонує добре, не зважаючи на невеликі недоліки. Фінансовий стан підприємства знаходиться на високому рівні.

2.2. Характеристика організації роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики СТОВ «АгроМайстер»

Підприємства мають право самостійно визначати облікову політику, обирати необхідну форму бухгалтерського обліку, розробляти управлінський облік, затверджувати правила за якими повинен здійснюватися документообіг, займатися розробкою робочого плану рахунків.

Облікова політика – є внутрішнім документом, який сам по собі закріплює підходи для того щоб здійснювати облік операцій які зможуть забезпечити правильне і доречне надання інформації для фінансової звітності.

СТОВ «АгроМайстер» не виключення. На ньому, у відповідності з наказом, є облікова політика, у відповідності до якої проводиться облік. Згідно тої облікової політики, яка діє на СТОВ «АгроМайстер» то

бухгалтерський облік здійснюють за допомогою національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Підприємство використовує автоматизовану бухгалтерську програму «BAS Бухгалтерія» але бухгалтерія все одно має роздруковувати оборотно-сальдові відомості, журнали-ордери та інші облікові регістри у кожному звітному місяці. Матеріально-відповідальні особи мають підписувати оборотно-сальдові відомості з приводу рахунків обліку товарно-матеріальних цінностей.

У відповідності з обліковою політикою підприємство використовує план рахунків бухгалтерського обліку який був затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291.

Баланс підприємства складається на основі Головної книги підприємства, яка в свою чергу бере інформацію з журналів-ордерів та інших регістрів обліку.

Первісна вартість формується у відповідності з нормами П(С)БО 9 «Запаси».

На СТОВ «АгроМайстер» вибуття запасів здійснюється методом FIFO. Тобто запаси вибувають у тій послідовності, у якій вони приходили на підприємство (перший прийшов-перший пішов).

На чолі СТОВ «АгроМайстер» стоїть директор, який координує діяльність всього товариства. У його компетенції знаходяться всі питання поточної діяльності СТОВ «АГРОМАЙСТЕР». Директору підпорядковується фінансовий директор, який у свою чергу координує головного бухгалтера. Бухгалтерська служба складається з п'яти бухгалтерів.

В СТОВ «АгроМайстер» бухгалтерський облік проводиться у централізованій бухгалтерії. У ньому виконується документальне оформлення усіх дій, обробка та класифікація первинних документів у відповідності з переміщенням запасів та іншими операціями.

Головний бухгалтер у межах своєї компетенції надає розпорядження і вказівки які повинні неухильно виконувати всі працівники підприємства. Щоб всі виконували вказівки головного бухгалтера контролює керівник

підприємства.

Відповідно до посадової інструкції головний бухгалтер «визначає, формує, планує, здійснює і координує діяльність підприємства; здійснює контроль за раціональним використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів; аналізує виконання планів; складає баланс підприємства; є матеріально відповідальною особою».

Відповідальність за те як організований бухгалтерський облік покладено на директора, фінансового директора і головного бухгалтера. Облік спрощують за допомогою використання комп'ютерів. Прибутково-видаткові документи обробляють кожен день по тому як вони надходять із складів. Для того щоб полегшити облік виробничих запасів то використовують персональні комп'ютери.

В підприємстві для того щоб планувати роботу, чітко організовувати діяльність, раціонально розподіляти працю використовують посадові інструкції. За допомогою посадових інструкцій визначаються права, функції та обов'язки працівників, взаємовідносини керівника ті підлеглих працівників.

У СТОВ «АгроМайстер» не створено графік документообігу в якому б вказувався шлях того як рухаються первинні документи від їх появи і до моменту як вони будуть передані у архів для того щоб вони там зберігалися та хто за це відповідає.

Отже, в СТОВ «АгроМайстер» діє облікова політика у якій вказується як проводити облік. Підприємство використовує автоматизовану форму обліку але все одно деякі документи роздруковуються бухгалтерією і це дуже спрощує бухгалтерський облік. Директор координує фінансового директора, який у свою чергу контролює головного бухгалтера. Головний бухгалтер у межах своєї компетенції надає розпорядження і вказівки які повинні неухильно виконувати всі працівники підприємства і це все контролює керівник підприємства. Також на підприємстві діють посадові інструкції і працівники їх дотримуються.

2.3. Методичне забезпечення дослідження організаційних аспектів та стану обліку на СТОВ «АгроМайстер»

Виробничі запаси дуже важливі у СТОВ «АгроМайстер». Від того наскільки правильно організували первинний облік виробничих запасів залежить діяльність підприємства.

Первинна документація з приводу обліку запасів в СТОВ «АгроМайстер» наведена на рис.2.3.

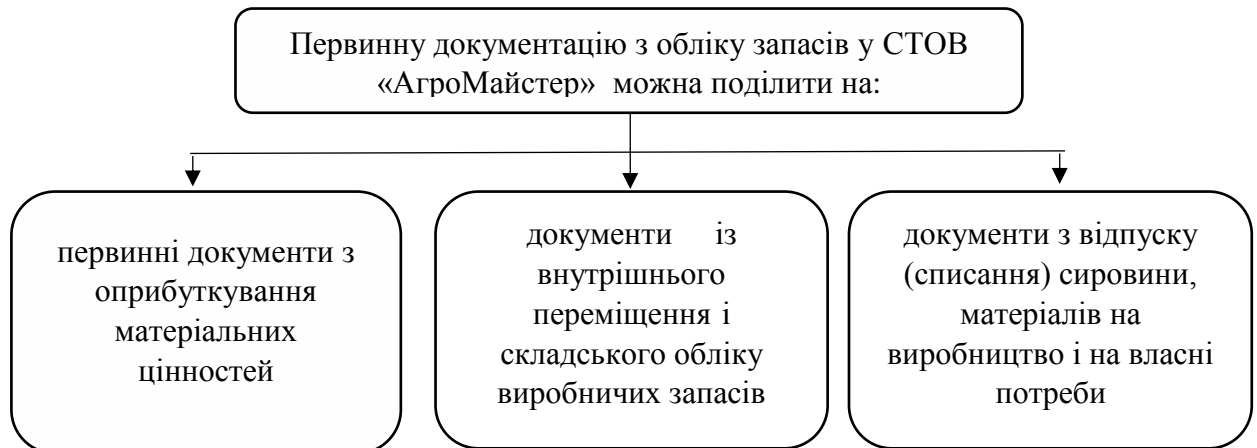

Рис. 2.3. Первинна документація з обліку запасів в СТОВ «АгроМайстер»

Основні форми первинної документації з приводу оприбуткування матеріалів і сировини у СТОВ «АгроМайстер» наведені на рис.2.4.

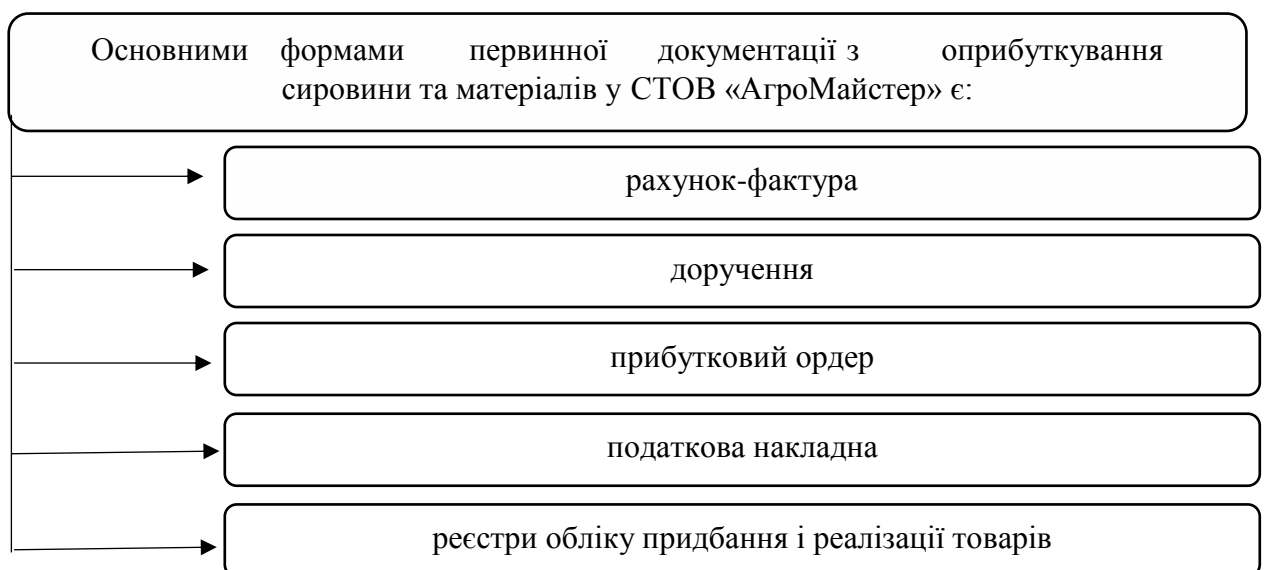

Рис. 2.4. Основні форми первинної документації оприбуткування сировини та матеріалів у СТОВ «АгроМайстер»

Придбанням запасів у СТОВ «АгроМайстер» займаються менеджери з постачання, які з постачальниками укладають договір.

Придбання більшості запасів відбувається таким способом: менеджери шукають де можна придбати необхідні запаси, телефонують і домовляються з постачальниками та просять виставити рахунок на плату, якщо ж з цим постачальником співпрацюють вперше то підприємство відправляє йому свої підтверджуючі документи. Потім підприємство робить оплату і чекає на доставку.

В договорі вказується: назва та кількість виробничих запасів, вартість, термін коли повинні доставити і як це розраховується. На підставі договору постачальник виписує рахунок. В договорі вказується назва, адреса та розрахункові рахунки того хто платить та постачальника, як розраховується вартість, назва, кількість, ціна та сума виробничих запасів, сума з ПДВ.

Для того щоб купити виробничі запаси у постачальника то довірений працівник підприємства отримує доручення. Воно призначене для того щоб підтвердити що окрема посадова особа виступає довіреною особою СТОВ «АгроМайстер» коли отримує виробничі запаси.

Директором ухвалений перелік осіб, які можуть отримати у постачальника виробничі запаси на підставі довіреності. Доручення оформлює бухгалтер у тому випадку якщо підзвітна особа уже відзвітувалася з приводу попереднього доручення.

Всі доручення заносять до журналу довіреностей, який наявний у бухгалтерії. Виробничі запаси, які отримала підзвітна особа на підставі доручення, здаються на склади.

Прибутковий ордер необхідний для того, щоб оприбутковувати виробничі запаси які отримує підприємство від постачальників, він заповнюється при умові, що відсутні розбіжності з документами які надає постачальник.

Основним первинним документом по якому відбувається оприбуткування виробничих запасів у СТОВ «АгроМайстер» є Товарно-транспортна накладна. Її складають в чотирьох екземплярах (рис.2.5).

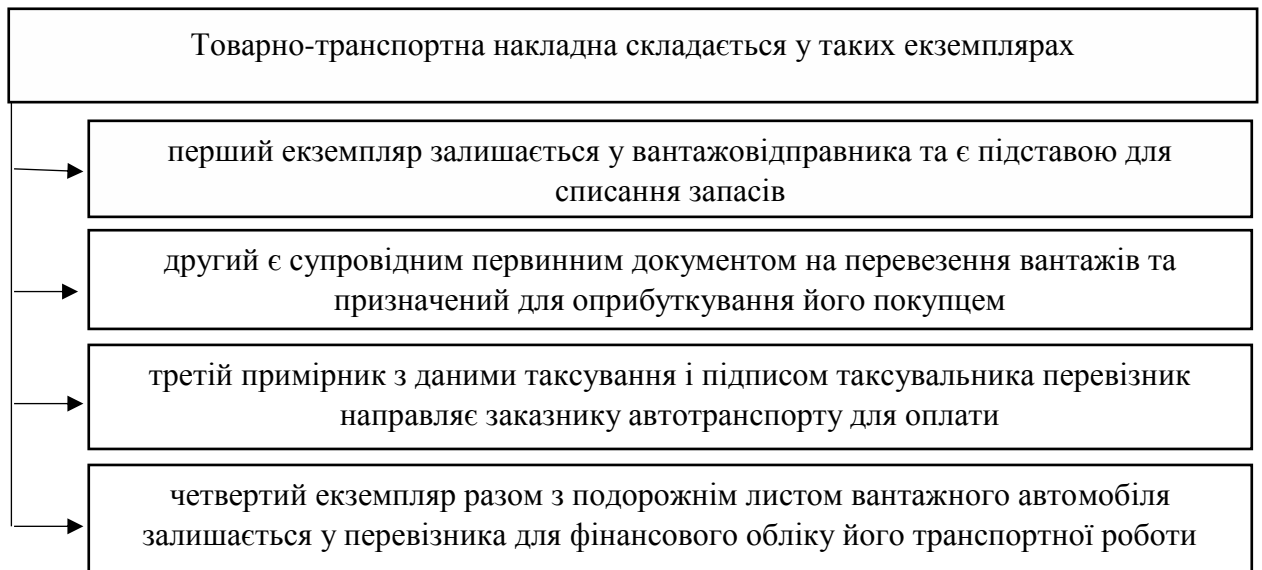

Рис.2.5.Екземпляри товарно-транспортної накладної на СТОВ «АгроМайстер»

Коли видають виробничі запаси на виробництво то оформляють «Накладна (внутрішньогосподарського призначення) матеріалів». Цінності одержуються начальником виробничого цеху і він повинен підписати цей документ і цим підтвердити що він тепер несе матеріальну відповідальність перед завідувачем складом. Вказують назву, одиниці вимірювання, кількість, ціну, загальну собівартість.

Згідно П(С)БО 9 «Запаси» у СТОВ «АгроМайстер» ведеться аналітичний облік виробничих запасів які знаходяться на складах «по кожному найменуванню в Картках складського обліку матеріалів... застосовується для оперативного обліку матеріальних цінностей, МШП по складу... відкривається на кожне найменування, сорт і розмір ...» [34] .

Матеріально відповідальні особи, ґрунтуючись видатковими і прибутковими первинними документами, в картки складського обліку заносять інформацію про надходження чи вибуття виробничих запасів.

Ось так здійснюється первинний облік з приводу руху виробничих запасів у СТОВ «АгроМайстер».

Синтетичний облік виробничих запасів в СТОВ «АгроМайстер» відбувається на рахунку 20 «Виробничі запаси». Коли запаси надходять на підприємство то вони відображаються по дебету рахунку 20 «Виробничі запаси», а витрати виробництва, переробка, передача, уцінка по кредиту.

У СТОВ «АгроМайстер» для оцінки вибуття запасів використовують метод « FIFO». За допомогою такої оцінки можна коректніше вирахувати собівартість та фінансовий результат коли підвищується інфляція.

Отже, первинний облік з приводу руху виробничих запасів в СТОВ «АгроМайстер» відбувається за поміччю типових форм первинного обліку. На складах аналітичний облік ведуть з приводу кожного найменування .

2.4. Напрями удосконалення проблемних аспектів обліку виробничих запасів в СТОВ «АгроМайстер»

Щоб побудувати раціональний виробничий процес потрібно ефективно організувати систему організації запасів коли вони надходять на підприємство та вибувають з нього. Для цього необхідна повна та достовірна інформація з приводу руху та наявності виробничих запасів на підприємстві. Тому питання обліку запасів і документальне їх оформлення є актуальним для всіх підприємств.

Щоб управляти запасами потрібна повна та достовірна інформація за допомогою якої складають первинні і облікові документи.

На даний час у методологічних та організаційних аспектах в фінансовому обліку наявні багато недоліків. Коли на підприємстві відбувається інвентаризація та звірка з приводу інформації складського обліку то часто з'являються відхилення фінансового обліку запасів. Таке може відбуватися при виявленні недостач та значних розбіжностях при

пересортуванні виробничих запасів. Інколи наявні помилки в первинній документації, а ще також у реєстрах обліку з приводу купівлі і руху запасів.

Зараз постає потреба в нових підходах з вирішення проблем у фінансовому обліку виробничих запасів. Це пов'язано, з одного боку, як з тим, що відбувається перехід до нових ринкових відносин та міжнародних стандартів, а з іншого боку, з тим, що широко використовують комп'ютерні технології.

Підприємство повинне повністю задовольняти свою потребу в складських приміщеннях, повністю оснащеними всім необхідним. Це все проковує правильне збереження виробничих запасів, їх правильне приймання, збереження та відпуск.

Під час того як прибирають склади доцільно було б проводити інвентаризацію щоб відслідковувати виробничі запаси. Те що по факту наявне на складах потрібно вносити у окремі відомості або картки, що можуть стати дублюванням інвентаризаційного опису залишків.

Дослідивши те як ведеться облік виробничих запасів можна прийти до висновку, що потрібно вдосконалити систему обліку, усунути дублювання даних у документах, вказувати коли потрібно передавати документи на обробку.

Коли СТОВ «АгроМайстер» перейшло на автоматизовану систему обліку то із-за цього інформація бухгалтерського обліку стала використовуватися набагато якісніше та ширше.

За допомогою такої системи можна вирішувати завдання як обліку так і контролю, аналізу та аудиту. Також можна аналізувати фактичний стан підприємства, а ще робити прогноз на майбутнє та приймати управлінські рішення.

Бухгалтерська програма «BAS Бухгалтерія» призначена для того щоб вести податковий та бухгалтерський облік, формувати та відправляти звітність. Це програмне забезпечення використовують у СТОВ «АгроМайстер. За допомогою цієї програми можна ще додатково

автоматизувати інші служби.

Також за допомогою «BAS Бухгалтерія» підвищилася продуктивність підприємства та спростила робота працівників.

Для того, щоб удосконалити облік виробничих запасів то потрібно створити графіки документообігу з приводу запасів, видавати розпорядчу документацію із обліку виробничих запасів працівникам які мають відношення до господарських операцій та мають право підписувати первинні документи, робітники бухгалтерії повинні перевіряти як оформлюються первинні документи по виробничим запасам.

За допомогою цього можна підвищити результативність та фінансово-економічну діяльність підприємства.

Отже, потрібно ефективно організувати систему організації запасів коли вони надходять на підприємство та вибувають з нього. У методологічних та організаційних аспектах в фінансовому обліку наявні багато недоліків тому потрібні нові підходи до вирішення проблем у фінансовому обліку виробничих запасів. Коли СТОВ «АгроМайстер» перейшло на автоматизовану систему обліку то із-за цього інформація бухгалтерського обліку стала використовуватися ширше.

Висновки до другого розділу

1. СТОВ «АгроМайстер» здійснює господарську діяльність і несе відповідальність згідно з своїми обов'язками. Було зроблено аналіз фінансового становища підприємства за 2017-2021 роки. Зробивши аналіз ми побачили, що підприємство є ліквідним, в сенсі активи можуть дуже швидко конвертуватися у гроші, підприємство є рентабельним. Ділова активність підприємства тримається на високому рівні.

2. Одною з складників організації процесу обліку у СТОВ «АгроМайстер є та форма обліку, яку воно обрало. Підприємством було обрано автоматизовану форму обліку.

3. Для того, щоб удосконалити облік виробничих запасів то потрібно створити графіки документообігу з приводу запасів, видавати розпорядчу документацію із обліку виробничих запасів працівникам які мають відношення до господарських операцій та мають право підписувати первинні документи, робітники бухгалтерії повинні перевіряти як оформлюються первинні документи по виробничим запасам.

4. Первинний облік з приводу руху виробничих запасів в СТОВ «АгроМайстер» відбувається за поміччю типових форм первинного обліку. На складах аналітичний облік ведуть з приводу кожного найменування .

РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В СТОВ «АГРОМАЙСТЕР»

3.1. Стан контролю виробничих запасів в СТОВ «АгроМайстер»

Для того щоб підприємство могло нормально здійснювати свою діяльність то необхідно правильно організувати облік виробничих запасів. Для цього потрібно регулярно виконувати внутрішній контроль з приводу виробничих запасів на підприємстві. За допомогою ретельної перевірки того, як ведеться облік коли на підприємство надходять виробничі запаси, як їх зберігають та використовують можна побачити наявні загрози які можуть вплинути в негативному ключі на фінансову безпеку підприємства. Для того щоб приймати ефективні управлінські рішення то спочатку потрібно проаналізувати та зробити планування виробничих запасів.

За допомогою внутрішнього контролю можна виявити та попередити умови і чинники які можуть загрожувати економічній безпеці підприємства, досягненню мети яка була поставлена перед підприємством та заважати донесенню інформації до директора СТОВ «АгроМайстер».

За допомогою коректно організованого внутрішнього контролю виробничих запасів можна слідкувати за відповідальним зберіганням запасів, їх правомірного оприбуткування, раціональне витрачання. Це дає змогу уникати не потрібних витрат, крадіжок, розкриття зловживань, а також запобігає отриманню штрафів.

Не має можливості реалізувати керівництво якщо буде відсутнім регулярний контроль за запасами та їх використанням.

Згідно з даними нашого дослідження ми виділили основні завдання внутрішнього контролю з приводу операцій з виробничими запасами в СТОВ «АгроМайстер» (рис.3.1)

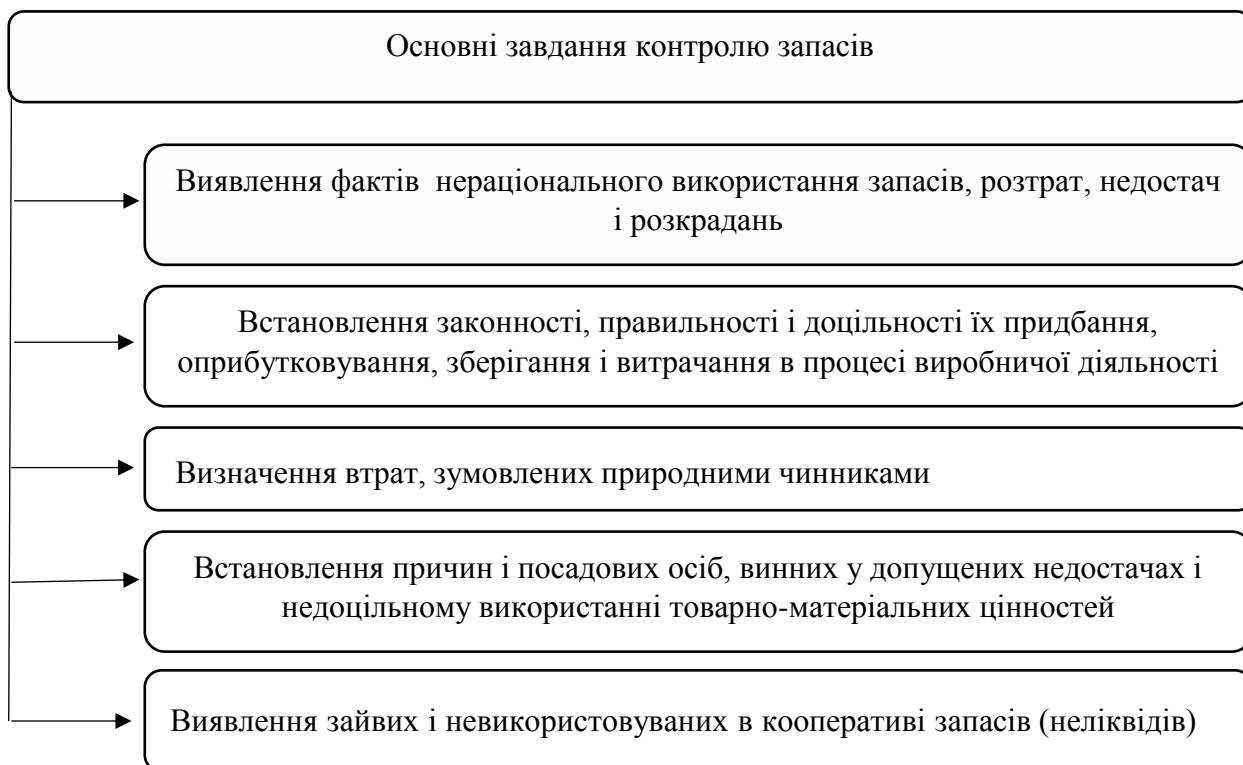

Рис.3.1. Основні завдання контролю запасів у СТОВ «АгроМайстер»

Ми можемо запропонувати проводити внутрішній контроль виробничих запасів за допомогою чотирьох етапів які наведені на рис.3.2.

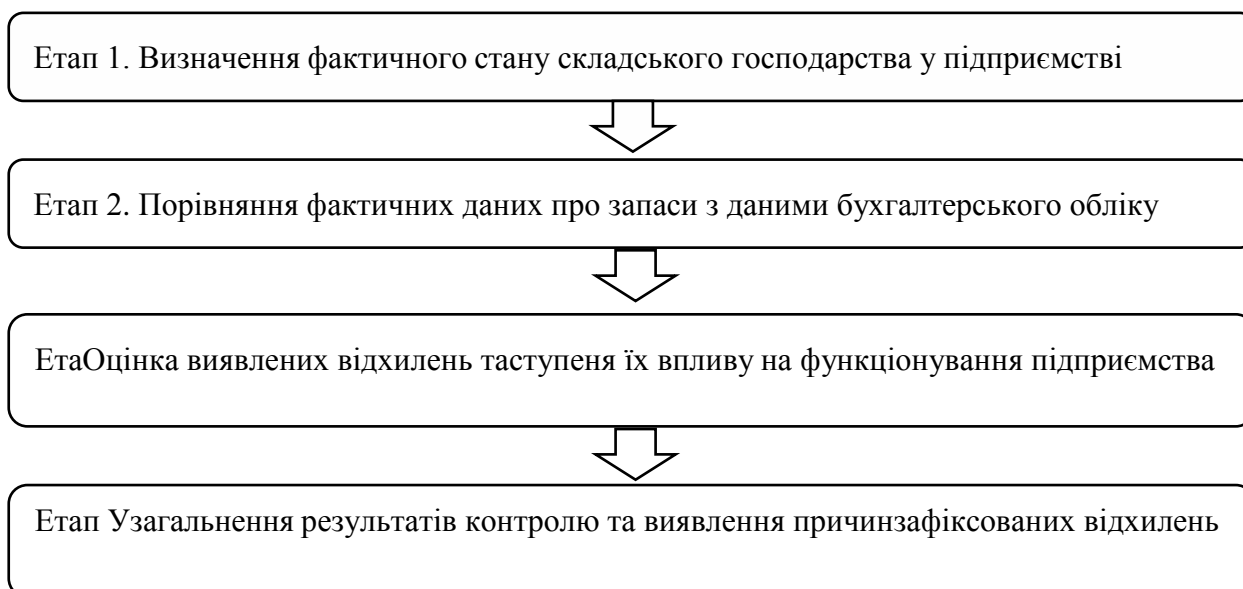

Рис.3.2. Етапи внутрішнього контролю виробничих запасів у СТОВ «АгроМайстер»

Бухгалтерському обліку притаманна реальність та точність показників. Інколи може статися ситуація, що показники поточного обліку і фактичний стан виробничих запасів підприємства можуть не збігатися. Така ситуація може статися через природні втрати, помилки у документах, неправильне відображення у обліку, через збої у роботі приладів.

Такі розбіжності можна виявити за допомогою інвентаризації. У СТОВ «АгроМайстер» вона проводиться у ті строки, які встановив директор підприємства. За допомогою цього забезпечується достовірність інформації та показники фінансової звітності за допомогою порівняння фактичних даних з даними фінансового обліку. Це все допомагає перевіряти як працюють матеріально відповідальні особи та сприяє підвищенню відповідальності з приводу збереження виробничих запасів.

На всіх складах у СТОВ «АгроМайстер» стоять камери відеоспостереження. Коли проводиться інвентаризація то перевіряють умови при яких зберігаються запаси, чи дотримуються робітники санітарних норм та правил, роблять висновок в якому стані знаходиться складське господарство, облік і звітність.

Для того щоб провести у СТОВ «АгроМайстер» інвентаризацію то спочатку за наказом директора створюють інвентаризаційну комісію. До її складу входять освічені робітники, а очолює цю комісію заступник директора та головний бухгалтер. У цю комісію повинні входити не менше трьох осіб, включаючи матеріально відповідальних працівників. Виробничі запаси під час інвентаризації рахують, зважують, обмірюють. Ті результати, які було отримано то заносять в інвентаризаційні описи.

Отже, за допомогою коректно організованого внутрішнього контролю виробничих запасів можна слідкувати за відповідальним зберіганням запасів, їх правомірного оприбуткування, раціональне витрачання. Це вберігає від крадіжок, псування запасів, нераціонального використання. У СТОВ «АгроМайстер» щоб виявити розбіжності то проводять інвентаризацію.

3.2. Шляхи удосконалення контролю виробничих запасів у СТОВ «АгроМайстер»

На даний момент є дуже актуальними питання з приводу організації внутрішнього контролю. При поєднанні різноманітних метод, способів та прийомів можна підвищити дієвість контролю. Виробничі запаси необхідні на підприємстві для того щоб забезпечити безперервний процес виробництва реалізацію.

Інколи на підприємствах відбуваються втрати із-за крадіжок або не таке як має бути зберігання виробничих запасів. У такому випадку актуально використовувати інвентаризацію.

Контроль запасів є важливим елементом у кожному підприємстві. Мета з якою проводиться контроль виробничих запасів у СТОВ «АгроМайстер» полягає у тому щоб з'ясувати чи відповідає інформація яка подається в документах наявним на підприємстві запасам.

Ми рекомендуємо виконувати контроль виробничих запасів у послідовності, яка наведена на рис.3.3.

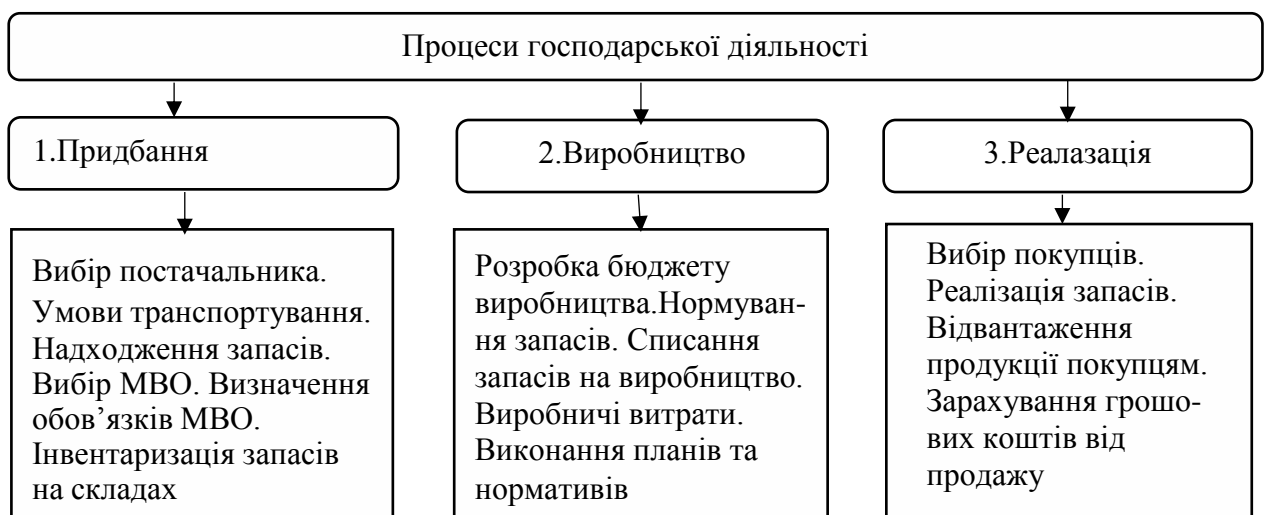

Рис.3.3. Порядок проведення внутрішнього контролю запасів у розрізі процесів господарської діяльності СТОВ «АгроМайстер»

Коли на підприємство надходять запаси то потрібно здійснювати їх контроль. Тобто з'ясовувати чи прийшли вони на підприємство у потрібні терміни, які зазначені у договорах, їх кількість та якість. Щоб запобігти крадіжкам то на склад потрібно призначати матеріально-відповідальну особу. Цей працівник має свої обов'язки, також він несе відповідальність за виробничі запаси і понесе матеріальну відповідальність якщо виявиться нестача.

За допомогою інвентаризації на складах можна проконтролювати чи є лишки або недостачі та перевірити чи правильно зберігаються виробничі запаси.

Дуже важливим є контроль того як виконують плани чи нормативні заходи на підприємстві. Це дасть нам данні щодо того чи дієво виконується внутрішній контроль запасів на підприємстві.

Також потрібно контролювати процес продажу виробничих запасів. Тобто потрібно знаходити такого покупця який зможе запропонувати найвищу ціну.

Отже, внутрішній контроль виробничих запасів є складником господарювання у СТОВ «АгроМайстер» бо від цього залежить як буде функціонувати підприємство, які витрати та доходи воно понесе.

У СТОВ «АгроМайстер» можна вибирати методику за допомогою якої відбувається організація контролю: вибіркового, комбінованого або суцільного.

Якщо удосконалити процедуру контролю виробничих запасів то це може призвести до:

- усунення можливих недоліків коли використовують виробничі запаси;
- попередження виникнення помилок та зловживань з приводу виробничих запасів;
- надання пропозицій з приводу ефективності використання виробничих запасів на підприємстві та як це може вплинути на фінансові

показники;

- визначення слабких місць у організації менеджмента запасів.

Для того, щоб ефективно здійснювати контроль запасів на підприємстві то необхідно приділити увагу перевірці таких аспектів у СТОВ «АгроМайстер» які наведені на рис.3.4.

Рис.3.4. Аспекти на які потрібно звернути увагу при здійсненні контролю запасів у СТОВ «АгроМайстер»

Для уникнення того що виробничі запаси можуть зіпсуватися або випадково втратитися ми пропонуємо заходи внутрішнього контролю такі як:

- встановити відповідність обліку виробничих запасів за вимогами дійсних державних стандартів та положень;
- регулярно перевіряти і виявляти на складах ті запаси, які уже застаріли чи є малорухомими;
- проводити реалізацію таких виробничих запасів і їх надлишків

які уже є непридатними чи залежаними.

Отже, щоб не допустити помилки, зловживання, уникнути слабких місць то потрібно здійснювати ефективний контроль виробничих запасів. Також для ефективного функціонування СТОВ «АгроМайстер» залежить від того як оцінюють та використовують виробничі запаси. Якщо неправильно організувати контроль виробничих запасів то це може призвести до погіршення фінансових показників і саме тому потрібно робити удосконалення організації обліка виробничих запасів та робити їх оптимізацію.

Висновки до третього розділу

1. Від того як організований контроль запасів на підприємстві залежить ефективність його функціонування. За допомогою контролю можна відслідковувати чи так як необхідно оприбутковуються, зберігаються, використовуються виробничі запаси.

2. Для того щоб успішно здійснювати внутрішній контроль у СТОВ «АгроМайстер» ми виділили основні завдання внутрішнього контролю операцій із виробничими запасами та запропонували проведення внутрішнього контролю виробничих запасів за допомогою чотирьох стадій.

3. Директор підприємства затверджує план за яким інвентаризаційна комісія проводить інвентаризацію. Коли проводиться інвентаризація то перевіряють умови при яких зберігаються запаси, чи дотримуються робітники санітарних норм та правил, роблять висновок в якому стані знаходиться складське господарство, облік і звітність. Для уникнення порчі виробничих запасів пропонуємо заходи внутрішнього контролю.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Зі зробленого дослідження у СТОВ «АгроМайстер» ми можемо зробити такі висновки:

1. Підприємству дуже важливо раціонально використовувати наявні ресурси. Більшу частину з них складають виробничі запаси які потрібні для того щоб підтримувати виробництво продукції на відповідному рівні. Кожне підприємство індивідуально визначає склад своїх запасів так як це залежить від роду його діяльності.

2. Зарахування запасів на підприємство відбувається коли їх купують, отримують чи виготовляють. Кожен метод, який використовують для оцінки виробничих запасів має свої як переваги так і недоліки і тому підприємству важливо його правильно обрати у відповідності зі своїми потребами.

3. Опрацювавши всі нормативно-правові документи, за допомогою яких забезпечується регламентація фінансового обліка та контролю виробничих запасів в Україні можна дійти висновку, що за допомогою них регулюється багато організаційних та методичних питань. Також основним завданням нормативно-правового регулювання обліку в Україні є визначення єдиних правил його ведення для всіх.

4. В результаті проведеного SWOT-аналізу в СТОВ «АгроМайстер» було визначено порівняльні переваги, можливості розвитку, сильні сторони, загрози та недоліки. Якщо оцінювати фінансово-економічну сторону СТОВ «АгроМайстер» то відбувається ріст власного капіталу і це свідчить про ефективну діяльність підприємства, також підприємство добре забезпечене необхідними активами, є позитивна динаміка основних засобів. Ще збільшується чистий дохід і це значить те, що підприємство здійснює свою діяльність ефективно. Показники стану оборотних активів такі як коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів і коефіцієнт забезпеченості

оборотних коштів збільшилися, а ось коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів, мав змінний характер, то збільшувався то зменшувався. Якщо аналізувати показники стану основного капіталу то вони мали тенденцію до збільшення. Також підприємство може швидко переводить активи в готівку без втрачання своєї вартості але погано справляється з покриттям поточної заборгованості. Відповідно до «Комплексна (рейтингова) оцінка фінансового стану» то підприємство знаходиться на високому рівні.

5. У СТОВ «АгроМайстер» діє облікова політика у відповідності до якої проводять облік. Підприємство використовує автоматизовану форму обліку, а саме програму «BAS Бухгалтерія» але все одно деякі документи роздруковуються бухгалтерією. Вибуття запасів здійснюється методом FIFO. Тобто запаси вибувають у тій послідовності, у якій вони прийшли на підприємство (перший прийшов-перший пішов).

6. Від правильності організації первинного обліку виробничих запасів залежить діяльність підприємства. У СТОВ «АгроМайстер» запаси купують менеджери. Первинний облік з приводу руху виробничих запасів в СТОВ «АгроМайстер» відбувається за поміччю типових форм первинного обліку. На складах аналітичний облік ведуть з приводу кожного найменування.

7. Для того щоб підприємство ефективно працювало то необхідно правильно організувати систему виробничих запасів коли вони надходять на підприємство і вибувають з нього. У методичних та організаційних аспектах в фінансовому обліку наявні багато недоліків і тому постає необхідність шукати нові підходи до вирішення проблем у фінансовому обліку виробничих запасів.

8. Для нормальної роботи підприємства потрібно регулярно проводити внутрішній контроль виробничих запасів щоб вчасно помітити на скільки якісно їх зберігають, правомірно і раціонально використовують. За допомогою цього можна уникнути непотрібних витрат, крадіжок і інших зловживань. У СТОВ «АгроМайстер» щоб виявити розбіжності проводять

лише інвентаризацію.

9. Внутрішній контроль виробничих запасів є складником господарювання у СТОВ «АгроМайстер» бо від цього залежить як буде функціонувати підприємство, які витрати та доходи воно понесе. У СТОВ «АгроМайстер» можна вибирати методика за допомогою якої відбувається організація контролю: вибіркового, комбінованого або суцільного.

Із зробленого вище дослідження ми можемо запропонувати такі шляхи удосконалення організаційно-методичних аспектів обліку та контролю виробничих запасів на підприємстві:

- рекомендуємо робітникам бухгалтерії перевіряти як оформлюються первинні документи з руху виробничих запасів;
- впровадити розроблені основні завдання контролю виробничих запасів;
- запропоновано впровадити проводити внутрішній контроль виробничих запасів за допомогою чотирьох етапів;
- запропоновано створити графіки документообігу з руху виробничих запасів;
- запропоновано видавати розпорядчу документацію щодо норм витрачання виробничих запасів працівникам які мають відношення до господарських операцій та мають право підписувати первинні документи;
- розроблено рекомендації з приводу послідовності проведення внутрішнього контролю запасів у розрізі процесів господарської діяльності СТОВ «АгроМайстер»;
- запропоновано більше приділяти увагу перевірці виробничих запасів.

Вважаємо, що реалізація в СТОВ «АгроМайстер» запропонованих заходів по удосконалення організаційно-методичних аспектів обліку та контролю виробничих запасів на підприємстві призведе до того, що підприємство зможе якнайкраще використовувати виробничі запаси.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артюр О.В. Криванич М.Ю. Проблемні питання та напрями вдосконалення обліку виробничих запасів на підприємстві. К: МАУП, 2010. 318 с
2. Атамас П.Й. Бухгалтерський облік у галузях економіки. 2-ге вид.: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2010. 392 с.
3. Безруких П. С. Надходження запасів: податковий та бухгалтерський облік. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2017. № 2. С.14-46.
4. Бержанір І.А. Демченко Т.А., Кістол А.А..Проблеми та напрями вдосконалення обліку виробничих запасів на підприємствах України. *Економічний простір*. 2016. №107. С. 63-65.
5. Бобиль В. В., Стриж О. О. Питання організації обліку виробничих запасів. *Економічна кібернетика: дослідження, розробка і використання моделей економічної поведінки суб'єктів господарювання / Бобиль В. В., Стриж О. О. // Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської інтернет-конференції, (м. Дніпро, 2-3 березня 2020 р.) – Дніпро: НМетАУ, 2020. – С. 295-299.*
6. Бойцова М., Бойцова М., Маханько О., Клищенко Я. Усе про облік запасів. Харків : Фактор, 2014. 160 с.
7. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів .Житомир: ЖІТІ, 2010. 618 с.
8. Бутинець Ф. Ф. та ін. Бухгалтерський фінансовий облік .Житомир: Рута, 2001. 672 с.
9. Горбунова А.В. Логістичний підхід як інструмент фінансування товарно-матеріальних запасів промислових підприємств. *Держава та регіони*. 2015. №6. С.136-39.
10. Грицаєнко Г. І., Грицаєнко М. І. Аналіз господарської діяльності :

навчальний посібник. Мелітополь : Люкс, 2021. 260 с.

11. Загальні вимоги до фінансової звітності: національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1, затверджено наказом Міністерства фінансів України за № 73 від 07.02.2013 р. (зі змінами і доповненнями).

12. Інструкція «Про інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків». Затвердженою наказом Міністерства фінансів України № 69 від 11.08.1994р. із змінами і доповненнями від 26.06.2000р. № 115.

13. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ від 30.11.99 р. № 291 .

14. Карпенко О.В. Нові підходи до контролю матеріальних запасів. *Вісник ЖДТУ*. 2001. № 15. С. 103.

15. Лучко М. Р., Ковач В. Я. Аудит виробничих запасів: особливості, ключові аспекти та послідовність перевірки. Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія / Лучко М. Р., Ковач В. Я. // Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м.Тернопіль, 28 травня 2021 р.). -Тернопіль : ЗУНУ, 2021.- 118-121 с.

16. Лучко М. Р., Ковач В. Я. Використання виробничих запасів підприємства та оцінка їх ефективності. Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія / Лучко М. Р., Ковач В. Я. // Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Тернопіль, 28 травня 2021 р.). -Тернопіль : ЗУНУ, 2021. - 80-82 с.

17. Максименко І.Я. Особливості бухгалтерського обліку товарних запасів в системі управління торгівельним підприємством. *Economics and finance*. 2016. № 9. С. 228–230.

18. Малюга Н. М. Шляхи удосконалення оцінки в бухгалтерському обліку: Теорія, практика, перспективи .Житомир : ЖІТІ, 2007.384 с.

19. Мельник О.Г., Ноджак Л.С., Ганас Л.М. Методи формування, поповнення та використання виробничих запасів .Економіка та держава.

2013. №10. С.29-33.

20. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів: наказ Міністерства Фінансів України від 10.01.2007р. №2.

21. Методичні рекомендації про застосування регістрів бухгалтерського обліку. Наказ Міністерства фінансів № 356 від 29.12.2000 р

22. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси»: затверджено Комітетом з міжнародних бухгалтерських стандартів від 01.01.2005.

23. Мурашко О. В. Суть матеріальних запасів, їх класифікація та визначення у бухгалтерському обліку. *Вісник Житомирського державного технологічного університету . Серія «Економічні науки»*. Житомир : ЖДТУ, 2005. №3(33).

24. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»

25. Новодворський В.Д. Бухгалтерський облік виробничих ресурсів (Питання теорії та практики). К: ЖДТУ, 1989. 284 с.

26. Оглобін А.А. Планування і контроль запасів, матеріальних ресурсів підприємств в умовах нової економічної форми: дис ...кандидата економічних наук : 08.00.2.К,1989.243с.

27. Охрамович О. Вдосконалення нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку в Україні. Бухгалтерський облік і аудит.2009.№7.С. 30-33.

28. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України 30.11.99 № 291. Дата оновлення 09.12.2011.

29. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30. 11. 1999 р. № 291.

30. Податковий кодекс України :Верховна Рада України. Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI .

31. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290 зі змінами та доповненнями.
32. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318.
33. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати» 28.04.2006 № 415 .
34. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: наказ Міністерства Фінансів України за станом на 20.10.1999 р. № 246 .
35. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджено наказом Міністерства фінансів від 02.09.2014 р. № 879.
36. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 17.07.1999 року № 996-ХІУ
37. Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів : Наказ від 21.06.96 р. № 193. Міністерство статистики України . Збірник систематизованого законодавства. 2006. вип. 12. С. 38–41.
38. Скрипник М.І., Григоревська О.О., Радіонова Н.Й. Удосконалення організації і методики аудиту виробничих запасів на підприємстві. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Київ. 2016. Вип. 2–3 (35). С. 378-398.
39. Сопко В. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник. К.: КНЕУ 2000. – 578с.
40. Станчевський В.К., Панкова М.О., Літвіненко О.І., Кондратенко К.Е., Управління виробничими запасами підприємства .Держава та регіони, 2010. №2. С.196-198.
41. Сьомченко В.В. Роль внутрішньогосподарського контролю використання виробничих запасів на підприємстві .Держава та регіони, 2013. №3. С.130-32.
42. Тарасенко Н. І. Оцінка виробничих запасів для цілей обліку.

Кіровоград:КНТУ.2011. №11. С.68.

43. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: підручник / Н. М. Ткаченко.-К.:А.С.К., 2000. 784 с.

44. Харитоновна А. Запаси: обліковуємо правильно. Баланс,2007.№ 45.С.4-5.

45. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003р. №435. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 505.

46. Циган Р. М., Дідур С. В., Назаренко К. І. Особливості організації обліку виробничих запасів та їх оцінка в системі бухгалтерського обліку. *Ефективна економіка*. 2018. № 11. С.25-29.

47. Черкаська Є.В. Розвиток сучасних методів захисту комерційної таємниці в Україні. Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи. Збірник матеріалів XIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. ДДАЕУ.27-28 жовтня 2022року. Дніпро, 2022. С.330 .

48. Шевців Л. Ю., Тесляк М.М. Організація та методика обліку виробничих запасів як важливої складової оборотних активів підприємств .Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Сер. : «Економічні науки». 2018. № 4 (44). Т.2. С. 65–69.

49. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : Кондор, 2013. 196 с.

50. Шум М.А., Гулько К.С. Особливості обліку та аналізу виробничих запасів на підприємствах України в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. № 4. – С. 166–169.

ДОДАТКИ

Додаток А

Оцінка майна та капіталу СТОВ «АГРОМАЙСТЕР» 2017-2021 рр., тис. грн

№ з/п	Види активів (майна) та пасивів (капіталу)	2017р.	2018 р.	2019 р.	2020р.	2021 р.	Відношення у % 2021р. до 2017 р.
	Майно - усього	44717,0	56042,0	65509,0	83002,0	111211,0	248,70
1	Необоротні активи	17520,0	23934,0	30415,0	37766,0	50349,0	287,38
1.1	Основні засоби	13547,0	21155,0	25530,0	36499,0	45957,0	339,24
1.2	Довгострокові біологічні активи	-	-	-	-	-	-
2	Оборотні активи	27197,0	32108,0	35094,0	45236,0	60862,0	223,78
2.1	Запаси	11879,0	13034,0	12638,0	19161,0	29665,0	249,73
2.2	Поточна дебіторська заборгованість	3450,0	3023,0	3745,0	9220,0	12342,0	357,74
2.3	Гроші, їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції	490,0	51,0	574,0	1505,0	593,0	121,02
2.4	Інші оборотні активи	-	-	-	-	-	-
2.5	Витрати майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-
3	Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	-	-	-	-	-	-
	Капітал- усього	44717,0	56042,0	65509,0	83002,0	111211,0	248,70
4.	Власний капітал	29288,0	40947,0	46079,0	57566,0	81963,0	279,85
4.1	Зареєстрований (пайовий) капітал	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	100,00
5.	Зобов'язання і забезпечення	15429,0	15095,0	19430,0	25436,0	29248,0	189,57
5.1	Довгострокові зобов'язання	9342,0	4659,0	5342,0	11873,0	16398,0	175,53
5.2	Поточні зобов'язання	6087,0	10436,0	14088,0	13563,0	12850,0	211,11
5.3	Поточна кредиторська заборгованість	1280,0	2126,0	3704,0	4016,0	6791,0	530,55
5.4	Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	-	-	-	-	-	-

Додаток Б

Оцінка руху та функціонального стану основних засобів СТОВ

«АГРОМАЙСТЕР» за 2017-2021 рр.

№ з/п	Показник	2017р.	2018 р.	2019 р.	2020р.	2021 р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2021 р. до 2017р.
<i>Вихідна інформація, тис. грн</i>							
1	Вартість основних засобів на початок року	18779,0	21274,0	32324,0	39800,0	54230,0	288,78
2	Надійшло за рік	3675,0	11050,0	7476,0	15901,0	14164,0	385,41
3	Вибуло за рік	-	-	-	-	-	-
4	Вартість основних засобів на кінець року	21274,0	32324,0	39800,0	54230,0	67896,0	319,15
5	Нараховано амортизації за рік	2042,0	3442,0	3101,0	3461,0	4208,0	206,07
6	Знос основних засобів: а) на початок року	5685,0	7727,0	11169,0	14270,0	17731,0	311,89
	б) на кінець року	7727,0	11169,0	14270,0	17731,0	21939,0	283,93
<i>Показники руху основних засобів</i>							
7	Річний приріст(+) або зменшення(-), тис.грн.	2495,00	11050,00	7476,00	14430,00	13666,00	547,74
8	Темп зростання (зниження), %	113,29	151,94	123,13	136,26	125,20	11,91
9	Темп приросту (зменшення), %	13,29	51,94	23,13	36,26	25,20	11,91
10	Коефіцієнт оновлення, %	17,27	34,19	18,78	29,32	20,86	3,59
11	Коефіцієнт вибуття, %	-	-	-	-	-	-
12	Період оновлення (можливого повного вибуття), років	-	-	-	-	-	-
13	Коефіцієнт заміни (простого відтворення),%	-	-	-	-	-	-
14	Коефіцієнт розширення (розширеного відтворення), %	67,89	100,00	100,00	90,75	96,48	28,59
15	Період обороту, років	9,81	7,79	11,63	13,58	14,51	147,96
<i>Показники функціонального стану основних засобів</i>							
16	Коефіцієнт зносу, %: а) на початок року	30,27	36,32	34,55	35,85	32,70	2,42
	б) на кінець року	41,15	52,50	44,15	44,55	40,46	-0,69
17	Коефіцієнт придатності,%: а) на початок року	69,73	63,68	65,45	64,15	67,30	-2,42
	б) на кінець року	58,85	47,50	55,85	55,45	59,54	0,69

Додаток В
Фінансові результати діяльності СТОВ «АГРОМАЙСТЕР»
за 2017-2021 рр., тис. грн.

№ з/п	Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відношення у % 2021 р. до 2017 р.
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	27446,00	39779,00	39665,00	49058,00	60163,00	219,20
2	Операційні витрати, у тому числі: а) собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);	- 20134,00	- 23018,00	- 27701,00	- 29477,00	- 30613,00	152,05
	б) адміністративні витрати;	-813,00	-1150,00	-1419,00	-2026,00	-2543,00	312,79
	в) витрати на збут;	-92,00	-83,00	-212,00	-497,00	-28,00	30,43
	г) інші операційні витрати.	-657,00	-217,00	-320,00	-343,00	-653,00	99,39
3	Валовий прибуток (збиток)	47580,00	62797,00	67366,00	78535,00	90776,00	190,79
4	Валовий прибуток (збиток) у % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	173,36	157,86	169,84	160,09	150,88	-22,48
5	Прибуток (збиток) від операційної діяльності	6164,00	15336,00	10077,00	16785,00	26400,00	428,29
6	Фінансові та інвестиційні доходи	0,00	12,00	223,00	268,00	1980,00	-
7	Фінансові та інвестиційні витрати	-1469,00	-3689,00	-5168,00	-5566,00	-3983,00	271,14
8	Фінансовий результат до оподаткування	4695,00	11659,00	5132,00	11487,00	24397,00	519,64
9	Витрати (дохід) з податку на прибуток	-	-	-	-	-	-
10	Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	-	-	-	-	-	-
11	Чистий прибуток (збиток)	4695,00	11659,00	5132,00	11487,00	24397,00	19702,00
12	Чистий прибуток (збиток) у % до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	17,11	29,31	12,94	23,42	40,55	23,45
16	Чистий прибуток (збиток) у % до валового прибутку (збитку)	9,87	18,57	7,62	14,63	26,88	17,01

Додаток Д

Оцінка фінансової стійкості СТОВ «АГРОМАЙСТЕР» за 2017-2021 рр.

№ з/п	Показник	Нормативне значення	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відношення у % 2021 р. до 2017 р.
1. Показники структури капіталу								
1.1	Коефіцієнт автономії	>0,5	0,65	0,73	0,70	0,69	0,74	112,53
1.2	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	<0,5	0,35	0,27	0,30	0,31	0,26	76,22
1.3	Коефіцієнт фінансування	>1	1,90	2,71	2,37	2,26	2,80	147,63
1.4	Коефіцієнт фінансового ризику	<1	0,53	0,37	0,42	0,44	0,36	67,74
1.5	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	Зменшення	0,76	0,90	0,90	0,83	0,83	109,91
1.6	Коефіцієнт структури залученого капіталу	Збільшення	0,61	0,31	0,27	0,47	0,56	92,60
2. Показники стану оборотних активів								
2.1	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Збільшення	21110,00	21672,00	21006,00	31673,00	48012,00	227,44
2.2	Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	>0,1	0,78	0,67	0,60	0,70	0,79	101,63
2.3	Коефіцієнт забезпеченості запасів	>0,5	0,91	0,75	0,68	0,92	1,00	110,37
2.4	Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	Збільшення	0,01	0,00	0,01	0,01	0,00	45,69
3. Показники стану основного капіталу								
3.1	Коефіцієнт реальної вартості майна	Збільшення	0,82	0,90	0,86	0,86	0,84	102,57
3.2	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	Збільшення	0,30	0,38	0,39	0,44	0,41	136,41
3.3	Коефіцієнт накопичення амортизації	Збільшення	-	-	-	-	-	-
3.4	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	Збільшення	1,55	1,34	1,15	1,20	1,21	77,87

Додаток Е

Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів СТОВ «АГРОМАЙСТЕР» за 2017-2021 рр., тис. грн.

№ з/п	Показник	Нормативне значення	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відношення у % (відхилення, +/-) 2021р. до 2017р.
1. Оцінка ліквідності								
1.1	Високоліквідні активи (А1)	≥П1	490,00	51,00	574,00	1505,00	593,00	121,02
1.2	Середньоліквідні активи (А2)	≥П2	3450,00	3023,00	3745,00	9220,00	12342,00	357,74
1.3	Низьколіквідні активи (А3)	≥П3	23257,00	29034,00	30775,00	34511,00	47927,00	206,08
1.4	Найбільш строкові зобов'язання (П1)	≤А1	1280,00	2126,00	3704,00	4016,00	6791,00	530,55
1.5	Короткострокові зобов'язання (П2)	≤А2	4807,00	8310,00	10384,00	9547,00	6059,00	126,05
1.6	Довгострокові зобов'язання (П3)	≤А3	9342,00	4659,00	5342,00	11873,00	16398,00	175,53
2. Оцінка платоспроможності								
2.1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	≥0,2	0,08	0,00	0,04	0,11	0,05	57,33
2.2	Проміжний коефіцієнт покриття	≥0,7	0,65	0,29	0,31	0,79	1,01	155,51
2.3	Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	≥2	4,47	3,08	2,49	3,34	4,74	106,00
2.4	Коефіцієнт загальної платоспроможності	Збільшення	2,90	3,71	3,37	3,26	3,80	131,19
3. Оцінка оборотності оборотних активів								
3.1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	-	27446,00	39779,00	39665,00	49058,00	60163,00	219,20
3.2	Середньорічна вартість оборотних активів	-	24936,00	29652,50	33601,00	40165,00	53049,00	212,74
3.3	Коефіцієнт обертання оборотних активів	Збільшення	1,10	1,34	1,18	1,22	1,13	103,04
3.4	Коефіцієнт завантаження оборотних активів	Зменшення	0,91	0,75	0,85	0,82	0,88	97,05
3.5	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	Зменшення	327	268	305	295	317	97

Додаток Ж

Оцінка ділової активності СТОВ «АГРОМАЙСТЕР» за 2017-2021 рр.

№ з/п	Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2021р. до 2017р.
Вихідна інформація, тис. грн.							
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	27446,00	39779,00	39665,00	49058,00	60163,00	219,20
2	Операційні витрати	21696,00	23692,00	30141,00	32343,00	33837,00	155,96
3	Середньорічна вартість капіталу	41591,00	50379,50	60775,50	74255,50	97106,50	233,48
4	Середньорічна вартість необоротних активів	26894,50	35117,50	43513,00	51822,50	69764,50	259,40
5	Середньорічна вартість оборотних активів	16655,00	20727,00	27174,50	34090,50	44057,50	264,53
6	Середньорічна вартість оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	20880,50	26145,50	29904,50	32643,00	41219,00	197,40
7	Середньорічна величина поточної дебіторської заборгованості	3510,00	3236,50	3384,00	6482,50	10781,00	307,15
8	Середньорічна вартість власного капіталу	26894,50	35117,50	43513,00	51822,50	69764,50	259,40
9	Середньорічна величина кредиторської заборгованості	1740,00	1703,00	2915,00	3860,00	5403,50	310,55
Показники ділової активності							
10	Загальний коефіцієнт оборотності капіталу	0,66	0,79	0,65	0,66	0,62	93,89
11	Фондовіддача необоротних активів, грн	1,02	1,13	0,91	0,95	0,86	84,50
12	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,65	1,92	1,46	1,44	1,37	82,87
13	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	218	188	247	250	264	121
14	Коефіцієнт оборотності оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	1,31	1,52	1,33	1,50	1,46	111,04
15	Тривалість одного обороту оборотних виробничих фондів, днів	274	237	271	240	247	90
16	Коефіцієнт оборотності поточної дебіторської заборгованості	7,82	12,29	11,72	7,57	5,58	71,37

Продовження додатку Ж

17	Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	46	29	31	48	65	140
18	Коефіцієнт обертання власного капіталу	1,02	1,13	0,91	0,95	0,86	84,50
19	Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	353	318	395	380	417	118
20	Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	12,47	13,91	10,34	8,38	6,26	50,22
21	Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	29	26	35	43	57	199

Додаток 3
Комплексна (рейтингова) оцінка фінансового стану СТОВ
«АГРОМАЙСТЕР» за 2017-2021 рр.

№ з/п	Показники	2017 р.		2018 р.		2019 р.		2020 р.		2021 р.		Питома вага (Vi, %) в інтегрованому показнику
		Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	
1	Показники ліквідності											
1.1	Коефіцієнт поточної ліквідності (загальний коефіцієнт покриття)	4,47	10	3,08	10	2,49	10	3,34	10	4,74	10	8
1.2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,65	8	0,29	4	0,31	5	0,79	9	1,01	10	8
2	Показники ділової активності											
2.1	Період оборотності дебіторської заборгованості, днів	46,04	10	29,29	10	30,71	10	47,57	10	64,51	9	9
2.2	Період оборотності оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів, днів	168,10	4	167,95	4	164,34	4	141,58	5	133,43	6	9
2.3	Період оборотності активів, днів	352,77	9	317,81	9	394,92	8	380,29	8	417,45	8	9
3	Показники фінансової незалежності											
3.1	Коефіцієнт фінансової незалежності, % (коефіцієнт концентрації залученого капіталу)	34,50	9	26,94	9	29,66	9	30,65	9	26,30	9	9
3.2	Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, % (коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів)	77,62	10	67,50	10	59,86	10	70,02	10	78,89	10	9
4	Показники рентабельності											
4.1	Рентабельність продажу, %	17,11	10	29,31	10	12,94	10	23,42	10	40,55	10	9
4.2	Рентабельність активів, % (загальна рентабельність (збитковість) капіталу)	11,29	10	23,14	10	8,44	10	15,47	10	25,12	10	9

Продовження додатку 3

4.3	Рентабельність капіталу, % (загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу)	17,46	10	33,20	10	11,79	10	22,17	10	34,97	10	9
5	<i>Інші показники</i>											
5.1	Знос основних засобів, % (коефіцієнт зносу основних засобів)	36,32	9,00	34,55	9	35,85	9	32,70	9	32,31	9	7
5.2	Частка простроченої кредиторської заборгованості, %	0,10	9	0,67	9	#ЗНАЧ!		23,02	5	19,05	6	5
	<i>Інтегрований показник фінансового стану</i>	9,00		8,68		8,22		8,88		9,01		100
	<i>Рейтинг фінансового стану</i>	A		A		A		A		A		-